

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői Iroda
és
kiadóhivatal:

CIRNER ÉS LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Alsófehérvármegye hódoló fel- irata ő Felségéhez.

Császári és apostoli királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

Midőn ma szeretett hazánk ezer
éves megalapításának örömmünnepét
megülni alkotmányos érzelmeinktől
vezérelve összegyűltünk, buzgó hálá-
val teltünk el a mennyei Gondviselés
iránt, hogy megvédte s megtartotta
hazánkat és nemzetünket; kegyelettel
adóztunk honfoglaló őseink és fejedel-
meink emlékének, kik annyi bölcses-
séggel intézték országunk sorsát, és
elhatároztuk, hogy hódolattal szívünk-
ben járuljunk a királyi trón elé, hogy
legmélyebb köszönetünket fejezzük ki
Felségednek, ki dicsőséges uralkodá-
sával országunk alkotmányos szabad-
ságát, szellemi fejlődését és anyagi
jólétét biztosítva: egy új ezredvének
örökébe reményteljesen vezérelt be.

Ezer évnek történelme igazolja,
hogy hazánk dicsőségét, nagyságát
fejedelmeinek és népének a hazasze-
retetből fakadó egyetértése biztosította.
E nagy fejedelmeknek, kiknek emlé-
két hálás szívembe zárja nemzetünk,

fényben, dicsőségben legméltóbb utód-
ját üdvözljük ez emlékezetes napon
Felségedben, kiben a honalapító Árpád
királyi törzsének vére is buzog-
ván, fényes örökségképpen egyesíti
mindazon nemzeti erényeket, melyek
szilárdá teszik a királyi trónt s boldog-
gá a nemzetet.

A Mindenható áldását esdekeljük
Felségedre, hogy királyi szívének
szeretete sokáig boldogítsa nemze-
tünket.

Fogadja Felséged legkegyelmeseb-
ben hódolatunkat, melylyel maradunk

Csász. és ap. kir. Felségednek

Alsófehérvármegye törvényhatósági bizott-
ságának Nagy-Enyeden, 1896. évi május
hó 12-én tartott disz-gyűléséből

legalázatosabb hű alattvalói
Alsófehérvármegye közönsége.

Alsófehérvármegye üszközgyű- lése.

Mélyen megható, nagy jelentőségű
ünnepet ült folyó május hó 12-én vár-
megyénk közönsége, hogy kifejezést ad-
jon örömteljes, hálás érzelmeinek a
millennium alkalmából. Összegyűltek a

vármegye hű fiai, hogy fényesen nyil-
vánítsák szívüknek, lelküknek meleg,
őszinte hangját. Délelőtt 10 órakor mar-
telve volt a vármegye udvara, honnan
1/2 11 órakor megindult a fényes men-
net. Elöl az ország nagy czimerével
ékes nemzeti zászlót vitte díszmagyar
ruhában a daliás Kis Béla, utána fő-
szolgabiráink, szolgabiráink és járási
orvosaink mentek. Jöttek Abrudbánya,
Gyulafehérvár, Nagy-Enyed és Vizakna
zászlói alatt Boér Béla, Novák Ferencz
és Szöcs József polgármesterek és a
megyei bizottság tagjainak hosszú sora.
Török Bertalan és Gáspár János főjegy-
zők után, a vármegye színeit jelző kék-
vörös vállszalaggal ékesen, magyar ru-
hába öltözve hozta Fehérdi József me-
gyei levéltárnok vármegyénk czimeres
zászlóját, oldalán két fényes öltönyű
bandériális huszárral. Utána Zeyk Jó-
zsef báró vezette a remek szép dísz-
magyar ruhába öltözött dr. Varró László,
Lengyel György, Szalánczy Jenő és
Zeyk Gábor banderialistákat, kiket a
szintén díszmagyarba öltözött Zeyk Dá-
niel főispán és Csató János kir. taná-
csos, alispán követtek. nyomukban a

TÁRCZA.

Fohászzkodás.

(A Bethlen-kollégium ezredévi ünnepére, Váró F.-tól.)

Magyarok istene, a kit el nem hagyunk,
A ki el nem hagytaál, — ör szemed áll rajtunk, —
Kiráól hű tanuság az ősök erényi,
— Általok segitél ezer évet érní —:
Békenapot adsz most ünneplni létünk;
Békenapot adsz ma új ezerbe lépütünk;
Oltalmazva fődöz paizsod bennünket . . .
Nézd fényes egedből ünneplésünket.

A mikoron ihletted a vezérek lelkét,
Párduczos Árpádot kik pajzsra emelték,
S Munkács bérczein át haddal özönöltek,
Keresve, szerevze vizet, füvet, földet;
Mikor a honszerzők véreskütre mentek
Mégkötni kötését amaz ősi szernek,
— Hol szabad ég alatt ég vala az oltár —:
Magyarok istene, Hadurok te voltál.

Mikor fegyvereik vihara elzúgott,
S föllelegzeni kezd Napkelet és Nyúgot,
S anygali szózatnak égi parancsára
Apostoli főre szent koronánk szálla,
S a tusákban edzett hadzavaró nemzet
Emeli, hordozza, védi a keresztet
Tatár, török ellen, ereje fogytáig,
Ereje fogytáig, élte szakadtáig: —
Magyarok istene, te tevéd csodáid.

Jog, lelki szabadság taposói ellen
Harczi lobogóval hős Boesckay, Bethlen,
S Rákóczi, esatákon bajnokul ontván vért
„Pro deo, patria“ — istenért, hazáért:
Ők téged, tanuját amaz ősi szernek,
István Koronáját a ki fölszenteléd,
Megtörölő örét jognak, szabadságnak,
Magyarok istene, ők — téged imádtak.

Magyarok istene, a kit el nem hagyunk,
A ki el nem hagytaál, — ör szemed álltrajtunk, —
Kiráól hű tanuság a régi erények,
— Általok segitél érnünk ezer évet —:
Békenapot adtál ünneplni létünk;
Békenapot adtál új ezredbe lépütünk;
Oltalmazva fődöz paizsod bennünket . . .
Zárjuk be neveddel ünneplésünket.

Beszéd az ifjúsághoz

Magyarország ezeréves fennállásának ünneplése
alkalmából 1896. május 9.

Tartotta: Fogarasi Albert főgimnáziumi tanár.

Nemes ifjúság! Tisztelt közönség!
Hallottátok egy nemzet szívének dobo-
gását?!

Tegyétek szívetekre kezeteket. Ott meg-
érintitek annak visszhangját!
Ezer évnek édes és fájó érzelme zsong
e hangban.

Benne van-e lelketek világában ennek az
ezer évnek diadal, dicsőség, fény, ragyogás,

gyász, csüggedés, elbukás, meg újraébredés
váltakozó színeiből festett számtalan képe?

Látjátok-e a dicső honalapítót, a mint
büszke hadaival magyarrá teszi azt az ál-
dott földet, melyet ti most, ezer év multán,
édes hazátoknak nevezhettek?

És látjátok-e mindazt a dicső alakot, kik-
nek hősi lelke és erős karja hatalmassá,
nagygyá tette a magyart e hazán, megmen-
tette azt a pusztító vész viharai között, le-
vette róla a zsarnok kéz nehéz bilincseit,
meggyújtotta lelkeben a felvilágosodás szövet-
nekét, adott neki bölcsességet, törhetetlen
kitartást, lankadatlan szorgalmat, megtani-
totta nyugodtan, elbizakodás nélkül élvezni
a dicsőség és szerencse kábitó örömeit, hős
lelekkel túrni a szenvedéseket?! . . . Meg-
tanította arra, hogy miképpen kell biztosítani
a második ezer évet.

Íme, nemes ifjúság, tisztelt közönség, a
nagy kérdések egész özöne tárul előnkbe.
Lehetetlen, hogy meg ne dobbanjon szívünk,
ha a feleletre gondolunk.

Hiszen óriási számadás előtt állunk, mely-
ben először magunk, azután a múltvilág
előtt kell tiszta és igaz adatokkal igazol-
nunk nemzeti létünk, jövőben vetett remény-
ségünk jogosultságát.

És kinek szíve doboghat hevesebben, mint
az ifjúságé?

Hiszen a multak vívmányainak megtartá-
sában, újabbak létrehozásában őt várja a

szintén pompás diszöltönyű gróf Teleki Domokos, báró Kemény Géza, báró Kemény Endre, dr. Szász Károly, Glück Mór s még több magyar ruhás megyei bizottsági tag, valamint a központi tisztviselői kar tagjai követtek. Így vonult az impozáns menet a piacon át, hol nagy sokaság s a tűzoltó-zenekar üdvözölte, az ev. ref. templomba, hol 1867-ben augusztus 6-án kezdte meg vármegyénk az új alkotmányos életet, — ott kezdte meg ünnepélyesen az új ezredévet is. A templomajtó előtt tűzoltók képeztek sorfalat Lázár István főparancsnok vezetése alatt, benn pedig a katonai lelkes honleányaink gyönyörű serege, a derék főiskolai ifjúság s nagy közönség várta a fényes menetet. élénk érdeklődés között. Magas, szőnyeggel borított emelvényre állított asztal mellett foglalt helyet a főispán, alispán, főjegyző, Tóth Miklós árvaszéki elnök és Müller Mihály tiszti ügyész. Ünnepélyes csendben nyitotta meg Zeyk Dániel főispán a közgyűlést a következő beszéddel:

Tekintetes törvényhatósági közgyűlés!

Szokatlan helyen, szokatlan körülmények között, szokatlanul ünnepélyes hangulatban van szerencsém a tekintetes törvényhatósági közgyűlést üdvözölni!

Igen — mert ünnepet ülni gyűltünk össze — páratlan ünnepet, hazánk ezredéves fennállásának ünnepe!

Egy ezredeve, hogy a honfoglaló magyar nemzet het vezére a pusztaszeri vér-szerződésben egy nemzetté forrasztotta a hazát kereső het törzset, vezetőkké tették a bölcs belátásu, erős karu Árpádot, hazánk megalapítóját.

A szerződésen Isten áldása volt, a honalapítás nagy munkája és az emel is nagyobb munka, a hazának ezer év veszelyei,

kötelességek nemes tusája a nemzet haláljától megszentelt küzdelmek terén.

De dohog mindnyájunk szíve. Vannak idők, mikor a lelkesedés nincs korhoz kötve; mikor a meglett férfiből lánglelkű ifju, az öregből erős férfi lesz, a mikor a szent láng meggyújtja, elragadja a gyermek öntudatlan szívét is.

Jertek el hát s e szent láng országszerte lobogó világánál tekintsük meg azt a fenséges „kiállítás”, nemzetünk multját és jelenét, melyből ez eltérő láng fellobog. Keresztsük a feleletet azokra a nagy kérdésekre, melyek mindnyájunk szívét megdobogtatják! Én elmondom a magamét. Hallgassatok meg!

Ezelőtt ezer esztendővel megjelent e föld határan egy vitez, büszke nép. Párducos Árpád járt előtte azzal a hittel, hogy nem a másokét jön elvenni, hanem a századokkal előbb itt és a messzi nyugat hatalmas népem uralkodott ősök örökét követeli a közös törzsből szakadt rokon nemzet számára. Az itt talált népek közül azok, akik e követelést nem akarták elismerni, a Hadak urának ítélete előtt hajoltak meg; a kik nem bíztak a harc kockájában, osztozó társaivá lettek a honfoglalóknak.

A honalapítás nehéz munkája után, melyet Árpád erős keze, bölcsességgel párosult vitézsége biztosított, tovább égett a harcok és kalandok utáni vágy, az erőtől duzzadó ifju

az Európát át meg átalakító viharai közt való fenntartása tanubizonyoságot tesz a kiváló isteni kegyelemről, tanubizonyoságot tesz Árpád utódainak bölcs, körültekintő igazságáról, melylyel tíz századon keresztül uralkodtak Szent István birodalmán és tanubizonyoságot tesz a nemzet — Szent István birodalmának népei — hazaszeretetéről, áldozatkészségéről, bekeben való bölcseségéről, — a harcokban — a nehéz időkben való hősieségéről, azon osztatlan, történelmileg elismert nemes lojalitásáról, melylyel a szent korona apostoli viselője hazánkban mindig — minden körülmények között találkozott!

Nem feladatom e helyről bővebben foglalkozni tíz hosszú század történetével, hogy kimutassam azon vezérfonalat, mely végigvonulva egy ezredeves nép történetén, jogosultságot ad nekünk az újabb ezredév kezdetén számos ezredévi fennállásra, életre.

Azokból az általános, lelkes ünneplő hangokból, melyektől visszhangzik hazánk, ünnepélyes komolysággal emelkednek ki a törvényhatóságok dísz-közgyűléseinek ünnepélyes akkordjai, azon törvényhatóságoké, melyek az ezredévre visszatekintve, — ott vannak mindenütt — át meg átalakulva, fejlődve, a különböző korok igényeihez alkalmazkodva, de fenntartva mindig és minden körülmények között tiszta, különleges magyar jellegüket, ápolva a hazafiságot.

Nem egyszer, tekintetes törvényhatósági közgyűlés, tisztán a vármegyék képezék azt a megvívhatatlan mentő-várat, melyen tíz század viharai megtörttek és homnét a viharok elvonulásával újult erővel, glóriával övezetten emelkedett ki a három halom és négy folyó címére!

Méltó, valóban méltó, hogy az általános ünnepek gőczpontjait, megnyugó állomásait képezék a törvényhatóságok ünnepei!

Az ünnep megünnepelesére sereglettünk mi is össze, kezdjük meg ünnepélyes közgyűlésünket, melyet ezennel megnyitok.

nemzet kebelében. Harczra harc következett. A szomszédok jajaitól kísért kalandos hadjáratok sikere elvakította a jövővel keveset gondoló utódokat.

A szakadatlan diadalokra következett a balszerencse. S talán a vérig zaklatott szomszédok jogos bosszúja a hun és avar ősök sorsára juttatta volna az elbizakodott nemzetet, hogy nyomtalanul merüljön el a népek oceaújában, ha elég jókor nem érkezett az isteni segítség, ha a nemzet jobb szelleme idejekorán föl nem tárja a fenyegető veszélyt, s nem keresi a jövőnek a fegyver hatalmának erősebb, megvívhatatlanabb biztosítékát. A nemzet jobbainak szívéhez utat talált ez a magasztos szózat: „Dugd hüvelybe a te kardodat, mert a ki fegyvert ránt, fegyverrel vész el!”

A szózat nyomán a keresztényesség lelke is behatolt a szilaj erkölcsök közé. Csodálatos hatása alatt megriktultak a vad, támadó hadjáratok, a társadalmi rend színe mutatkozott az ősi állapotok között. Lassankint a munka szerete is gyökeret vert.

Az ezrediek év volt az igazi forduló pont az ifju nemzet életében. Ez győzte meg a fenekedő szomszédokat, hogy Árpád népének nagyobb és áldásosabb szerepet szánt a népek sorsát intéző legfőbb hatalom, mint nyugtalanul eltűnt őseink, hogy ez immár megtalálta azt az irányt, mely őt az embe-

Az elhangzó éljenek után Török Bertalan főjegyző lépett a szószékre s messze csengő hangján mondta el ünnepi beszédét. tömören egybefoglalva az ezer évnek különösen vármegyénket érdeklő eseményeit. A beszédet kísérelő éljenek után Csató János kir. tanácsos állott fel és a következő beszédet mondotta:

A gondviselés iránti hálával telt kebelvel gyűltünk össze, hogy ezen diszgyűlésünkben szeretett hazánk, Magyarország ezeréves fennállását megünnepeljük.

Mennyi zivatar vonult el ezen hosszú idő alatt hazánk felett! Mennyi veszedelemnek és megpróbáltatásnak volt a nemzet kitéve! Igen is bő tanuságot teszen történelmünk, s mindezeknek daczára — hála őseink vitézségének s önfeláldozó hazaszeretetének — hazánk mégis fennáll s áll a magyar nemzet, és pedig nem mint a korhadásnak indult tölgy, melynek galyait összetördelték, lombkoszuuját összekuszáltak a letűnt századok viharai, hanem alkotmányos szabadságában és kulturájában újjászületve mint újjá születik a természet a verőfényes megleget terjesztő tavasz kivirulásával, millió és millió virágot és életet fakasztva.

Ezen tavaszt felséges urunk és királyunk varázsoltá elő, ki Szent István dicső királyunk koronájával magát megkoronáztatván, visszahelyezte hazánkat alkotmányos jogaiba s népei iránti szeretetétől vezérelve, megőrizte a békét, hogy annak áldásos szárnyai alatt fennakadás nélkül fejleszthesse a nemzet szellemi és anyagi előhaladását, mely nemes hivatás teljesítésére odaadó buzgalommal vállalkozott s minden irányban szakadatlan munkásságának eredményét megelégedéssel mutatja be most a világnak Budapest székes fővárosunkban rendezett kiállításban, tanuságot tevén általa arról, miképp felküzdöttük magunkat a kultur nemzetek sorába s méltó helyet foglalunk el közöttük.

E feletti örömmünkben, rendezett ünnepeinkben részt vesz királyunk is fenséges

riség magasabb célok megvalósítására hivatott alkotó részei köze avatja fel, hogy nem jövevény, kit akár kiittani, akár Ázsiába visszautzni lehetne.

Szent István dicsőfőntől övezett alakja jelen meg lelki szemünk előtt. Az ő keresztény szellemtől áthatott, uralkodói bölcsességgel gazdagon megáldott lelke hamar megtalálta azokat a feltételeket, melyek egy nemzet jövőjének biztos alapot szereznek. Szervező kezének munkája az a szilárd alap, melyen hazánk épülete ma is nyugszik. A mit Árpád vaskarja, vezéri bölcsessége megszerzett, azt ő a népek életét biztosító benső erkölcsi erővel tette beláthatatlan időkre szóló államszervezetté. Vitéz karjának súlyát csak azok érezték, kik szellemét nem akarták megérteni.

A szent király nyomába más dicsők léptek. A dicsők közt is legdicsőbb volt a második szent király, Európa legnagyobb vitéze, László, kinek halált osztó jobbát iszonyodva rettegte a gonosz ellenség, lelkének jóságát és nagyságát bámulva érezte a hatalomban és erőben gyarapodó nemzet. Európa nagy nemzetei őt találták legméltóbbnak arra, hogy az Üdvözítő sirját bitórló hitelenek megdöntésére vezesse a vitézek legnemesebbjét. Benne és általa hazánk a vezér államok sorába emelkedett.

Az erkölcsi és műveltségterjesztő intéz-

családjával, mert némes szívének szeretete összeforrt Magyarország hű népeinek szeretetével és tántoríthatatlan hűségével s szilárdá lett azon alap, melyen biztonságban nyughatik a trón, fejlődhetik hazánk szabadsága, szellemi és anyagi előhaladása s népeinek boldogsága Isten kegyelmével egy újabb ezredéven át.

Ezen kedvező viszonyok feletti örömlüknek, a kegyes gondviselés iránti halánknak és felséges királyunk iránti tántoríthatatlan hűségünknek kívánunk ezen gyűlésünkben kifejezést adni s mind ezt megörökíteni, minnek következtében van szerencsém a tekinthető választmány megállapítása alapján a következő határozati javaslatot elfogadásra vegett előterjeszteni:

„Alsófehérvármegye közönsége a magyar állam ezeréves megalapításának és fennállásának ünnepét mai napon megülvén, ennek emlékét a következőkben örökíti meg:

Vallásos áhitattal ad halát az isteni gondviselésnek, hogy az Árpád és vitéz hadai által megalapított hazát oltalmába fogadta, fejedelmét bölcseséggel, népét erővel és önfeláldozó hazaszeretettel megáldotta és az országot jó és balsorsban segítve, annak lételet ezer éven át sok viszontagság között is főtartotta.

Ezen ünnepélyes alkalommal legmélyebb hódolatát fejezi ő császári és apostoli királyi felsége I. Ferencz József iránt, akinek dicsőséges uralkodása alatt az ország alkotmányos szabadsága és zavartalan fejlődése biztosítva van, mely hódolatteljes érzelmeit ő felségéhez intézendő feliratban tolmácsolja.

E határozatot márványba vésvé vármegyeházánkban megörökítjük.“

Az egyhangulag éljenzéssel elfogadott

szép javaslat után Török főjegyző olvasta fel az ő Felségéhez intézett feliratot, mi általános lelkesedést keltett. Br. Kemény Géza orsz.-gyűlési képviselő, m. bizottsági tag emelkedett fel ezután és a következő indítványt tette:

„Hazánk ezeréves fennállásának örömlük-ünnepe alkalmából vármegyénk közönsége elhatározza, hogy tekintettel tisztviselőinek, segéd, kezelő és szolga személyzetének jó szolgálataira, kedves emlékezetül a folyó 1896. évben vármegyénk szolgálatában töltendő időt nyugdíjilletményeikre nézve kétszeresen számítja be, 1878. előtt már vármegyénk szolgálatában állott s most is működő régi tisztviselőinek pedig ezen kívül még egy évet számít be.“

Az indítványt tetszéssel fogadta a bizottság, mit Csató alispán meleg szavakkal köszönt meg. A diszgyűlés tárgysorozata ezzel véget ért, s miután a főjegyző felolvasta a jegyzőkönyvet, főispánunk a következő beszéddel zárta be a közgyűlést:

Tekintetes törvényhatósági közgyűlés!

Tárgysorozatunk le van tárgyalva, jegyzőkönyvünk hitelesítve. Az egyhangulag hozott határozatok tanubizonyoságot tesznek arról, hogy a némes vármegye híven őri és ápolja ősei szent örökét, a hazaszeretetet, a közügyek iránti érdeklődést és hogy valódi hazafias megnyilatkozások alkalmával egybeforrva, egy eszmétől vezetve, lehullnak a különböző egyeni felfogásokat elválasztó falak.

Mai határozatunk kobe vésvé és századokra fogja a mai nap jelentőségét fenntartani, késő nemzedeknek például fog szolgálni a hazafias eszmék lelkes felfogására.

En magam részéről boldognak érzem magam, hogy nekem jutott a kiváló szerencse ezen ünnepélyes perczben a tanácsko-

ményekben meggyarapodott, nemzeti nagyságának tudatára ébredt országot ki vezethette volna biztosabban tovább a haladás útján, mint a korát meghaladó bölcsességgel megáldott Kálmán, ki elődeinek bölcs intézményeit nemcsak megtartotta, hanem a haladás törvényei szerint változtatta, tovább fejlesztette. A nagy elődei által hozott szigorú törvények a szelidült erkölcsökhöz immár nem találtak. Tágitani kellett a törvény szigorán, mert „méltatlan volna, mondá, hogy azt, kit a halál félelme sem tudna többé hitében megígatni, még mindig a hitelenség büntetésével ijesztgessék.“ Fel tudott emelkedni a magasabb emberi eszmékre. A szegény nép érdekeit védő törvényeket hozott. A rabszolgakereskedést korlátozta akkor, a mikor más nemzeteknél erre nem is gondoltak. Emelkedett szellemé nem türte korának egyik legveszedelmesebb baját: a babona és vakhit szertelenségeit. A magyar állam épületébe az ő erős keze illesztette azt az erős kötetést, mely annak időkkel s viharokkal daczó szilárdságot kölcsönzött.

A viharok nem is maradtak el. Ellenségnek soha sem volt híjával a magyar. Ha a külső ellenség késett, benn az országban, önön kebelében is megkapta az ellenséget. Rendesen ez hozta a másikat az országra. Gyenge, könnyelmű s néptük javával keveset

* Pauler, Magyarország tört. I. 231.

törődő fejedelmek alatt a két ellenség nyomon követi egymást, mint hű szövetségesek. Nekünk ebből is kijutott bővön.

A sokféle belviszály közt legveszedelmesebb az államszervezet legfőbb alkotó részeit: a nemzetnek és uralkodónak meghasonlása.

A magyar nemzet a maga különös szerencsésé köze számíthatja azt a körülményt, hogy egy ilyen viszály végeredményében áldást hozott az országra. A mikor a király nem tudott ur lenni magán és országán: azzá lett a nemzet. Ennek eredménye alkotmányunk épületének egyik alapvető része, az „Arany bulia“, mely a magyar királyi nemzetnek ismerte el s biztosította kezében azt a fegyvert, melylyel jogait őrizhette, védhette.

Am a nemzettest sok sebet kapott, sok erőt vesztett; pihenésre, gyógyulásra volt szüksége. A hatalmas ország meg is hozta azt, ha a nemzetek sorsát intéző legfőbb hatalmasság másképp nem határozta volna. Jött a tatárjárás.

Az elgyöngült, kórányagoktól meg nem tisztult testet még csekélyebb baj is veszedembe döntheti; hogyan viseljen olyan csapást, mely a legépebb szervezetet is megölheti?!

Endre király áldatlan uralkodásának bomlasztó hatását még nem épülte ki annyira

zásokat vezetni. Fogadják szíves megjelenésükért őszinte hazafias köszönetemet. És most adjunk a felséges király iránti rendületlen hódolatunknak az által is kifejezést, hogy egy szívvel, egy lélekkel mondjuk: Éljen a király! Éljen a haza!

Az ülést bezarom.

A beszéd után egyszerre felhangzott a karzaton a „Szózat“ dallama s emellett vonultak ki, szintén az előirt rendben, a közgyűlés tagjai, kiket a piacon ismét a tuzolto-zenekar vidám indulója fogadott. A vármegyeházához érve, hosszú sorrendben állottak fel a tagok s a ezimeres megyei lobogó alatt jövő főispánt lelkes éljenzéssel üdvözölve, szétoszóltak, hogy később a fehér asztalnál találkozhatnak.

Vármegyénk ezredéves ünnepelei.

Alsófehérvármegye lelkes, hazafias közönsége a lefolyt napokban ünnepelte meg ezredéves fennállásunk emlékét. Az előtünk fekvő tudósítások szerint megyeszerte minden hazafiasan gondolkodó honpolgár részt vett a magyar nemzet ünnepében és vármegyénk minden városa, minden községe diszes, magasztos módon ünnepelt, méltóan az alkalomhoz, midőn egy életképes, életerős nemzet üli meg ezeréves fennállását.

Az ünnepélyek leírását kezdjük meg a vármegye szívének, központjának, Nagy-Enyed város ünnepélyeinek leírásával.

Nagy-Enyed

az ezredévet e hó 9-én, 10-én és 12-én ünnepelte meg

Szombaton

május hó 9-én ősi szokás szerint isteni tisztelettel vették kezdetüket ünnepélyeink,

az ország, a belviszály hullámai még nem simultak el annyira, hogy a nemzet egysegesen és teljes erővel fogadja az áradatként özönlő iszonyu ellenséget.

Szívünk vérzik, ha a sajómezei csatater borzalmas képére gondolunk. Remegve kíséjük a vesztett csatából menekülő szerencsétlen királyt, nyomában az üldözők száz-ezreivel.

A csapás iszonyu volt; a nemzet teste darabokra tépve. Mindenütt pusztulás, halál és enyészet. Szent István, Szent László és Kálmán birodalma halottnak látszott. Feltámadásához oly kevés volt a remény.

És a feltámadás mégis megtörtént. A retentő ellenség nem találta meg a nemzet életerét. A király megmenekült, haza jött; szíve vértett fájdalomában, de nagy lelke nem esett kétségbe. Miként Isis a szétvagdalt Osirist, úgy gyűjtötte össze a nemzettestet feldarabolt tagjait s a meg nem ölhetett isteni erőnél fogva új életre hívta.

Ez volt a harmadik honszervezés; IV. Béla a harmadik honalapító.

A halálos csapásból új életre támadt ország most már még gyorsabban közeledett azon állapot felé, melyben nyugot hatalmasabb népei megtalálták haladásuk biztosítékát. A hősök vére a nemzeti lét gyökérére szállt s a nemzet életfájának gazdagabb

melyen részt vettek összes iskoláink növendékei, őket illetvén meg e napon a magyarság ezeréves fennállásának megünneplése.

Istentisztelet után szép páros rendben vonultak fel iskoláink növendékei tanáraik és tanárnők vezetése alatt a sétatérre, hol az e célra készült emelvényen és körülötte állottak fel, csakis épp annyi tért hagyván fenn, hogy az egyes közreműködők szabadon mozoghassanak. Kedves látványt nyújtott a fehér és magyar ruhába öltözött és virágpártával díszített kedves kis leánykák látni, amint örvendő csinos kis arzoeskáikkal bámulták a nagyszámu közönséget, mely a táncz helyiség tágas helyiségét teljesen betöltötte. Ott láttuk városunk színe-javát. Ott voltak: Zeyk Dániel főispán, a vármegye tisztikara, a Bethlen-főtanoda tanári kara teljes számmal, a különböző hitfelekezetek lelkészei, a különböző hatóságok, egyletek és társulatok képviselői, a Bethlen-főtanoda ifjusága stb. Ragyogó képet nyújtott a díszes hölgyközönség, mely a terem majdnem háromnegyed részét foglalta el. Elhelyezkedés után, pont 1/4 10 órakor vette kezdetét az állami polgári leányiskola által rendezett ünnepély az összes leány növendékek által precíz módon előadott „Hymnus“ elneklésével, mely után Kovács Gyula polgármester, iskolaszéki elnök nyitotta meg a tulajdonképpeni ünnepélyt a következő lendületes szavakkal:

„Mélyen tisztelt közönség!

Kedves növendékek!

Midőn az egész magyar nemzet ünnepel, ezer éves államiságunk itt, e földön szent ünnepet, ti is összesereglettetek, szeretett városunknak kedves növendékei, kis kezeitekben nemzeti zászlót lobogtatva, ruháitokat nemzeti csokorral ékesítve, hogy miután templomaitokban hálat adtatok a Magyarok Istenének, hogy Árpád nemzetét ezen a hősök vérével öntött földön ezer éven keresztül megtartotta és hogy ma a magyar, mint szabad és dicső nemzet, szabad hazában él, összesereglettetek ti is, mondom, hogy a honszeretet lelkesült örömeinek szóban és

tefő erő adott, még nagyobb ellenálló képességet kölcsönzött. Megtermette az már mindazt a nemes gyümölcsöt, mely a műveltebb szomszédok talajában otthonos volt. Az utolsó Árpád Nyugat-Európa művelt szellemétől áthatott nép fölött uralkodott.

Csak az ősmagyar jellem, a nemzet egyénisége maradt a régi; az a drága kincs, amely a nemzetek számára az évezredeknek biztosítja.

Ez a csodás erő emelte hazánkat a hatalomnak és virágzásnak arra a fokára, melyről a költő lelkesülten mondja: „Magyar tenger vizében hunyt el észak, kelet és dél hulló csillaga.“ Majdnem hihetetlennek látszik, hogy az az ország, mely azelőtt alig százéves volt a végenyészet szélén állott, most Európa leghatalmasabb birodalma legyen, hogy királya, a méltán „Nagy“-nak nevezett I. Lajos, parancsszavának engedelmeskedjék minden föld az Adriától fel a Balti tengerig és onnét keletnek a Fekete tengerig, hogy benne minden feltétel meglegyen, ami egy nemzetet nagygyá és boldoggá tehet.

És ennek a boldog, hatalmas országnak ismét csak hanyatlás lőn a sorsa, ismét gyenge, könnyelmű fejedelmek emésztették erejét, vetették kockára jólétét, mindenét.

(Folytatása következik.)

dalban magasztos ünnepet szenteltek. A honszerző Árpád megalapította hős nemzete számára e hazát. A magyar nemzet lángoló hazaszeretete ezernyi vész és viharban dicsőséggel megtartotta ezer éven keresztül számunkra, és a Szent István koronájával tündöklő apostoli koronás királyunk I. Ferencz József — kinek nagy neve legyen áldott közöttünk — atvezette a második ezredévbe.

A multunk iránti kegyelet, a jövőbe vetett reményünk és azon erős hitünk, hogy a magyarok Istenének atyai jobb keze hazánkat átölelve tartja, biztosítani fogja számunkra ezen 2-ik ezredévet is.

Legyen a mi szeretett hazánk és abban dicső nemzetünk nagy és hatalmas a Kárpátok ölében sok évezreden keresztül.

Ezzel e nemes város összes népoktatási tanintézeteinek e szép ünnepélyét megnyitom.

Az eljenzéssel fogadott megnyitó után Bartha A. polg. isk. II. o. növendék lépett a podiumra, hogy bátran és kedvesen szavalja el Inceződi „Ezer év“ című költeményét, és evvel kezdetét vette a hazafias költemények szép, precíz szavalata, melyeket kedvesen adtak elő: Kovács M., Bisztricsány I., Elekes Erzs, Sallak Lila, Domániczky I., Székely K. leányiskolai növendékek; szép alkalmi beszédet mondott Sebestyén Sándor polg. isk. tanár és meglepően értelmes tanulmányt olvasott fel Havas I. p. IV. o. növ. a magyar nemzet történetéről.

A szépen előadott tárgysorozat után Gáspár János gondnoksági elnök a következő szép beszéddel zárta be az ünnepélyt:

„M. t. közönség, kedves növendékek!

Mielőtt ezen örömmünnepélyről, melyen városi népoktatási tanintézeteink örömdala és hálaszózata egybe vegyült az egész magyar nemzet tanuló fiatalságának örömmilyvántásával, eltávoznánk, — városi iskolaszékünk és állami gondnokságunk nevében legmélyebb köszönetemet fejezem ki a mélyen tisztelt közönségnek, hogy azon szeretettől és meleg érdeklődéstől vezettetve, melylyel iskoláink működését és fejlődését kísérik, ünnepélyünket megtisztelni és emelni kegyeskedett — hozzátok fordulok a szeretetnek néhány szavával, kedves növendékek.

Mily szerencsések vagytok kedves gyermekek, hogy most, midőn ifjuságtok virágszaka bimbóba zökkent, melynek kifakadását szöletek oly boldogító szeretettel, tanítóitok oly gondos figyelemmel várják, érthették meg nemzetünknek ezer éves nagy ünnepét; hogy azon korban, melyben szellemetekre a magasztos benyomások legmaradandóbbak, foglalhatják le szíveteket és lelketeket a nemzetünk felett Isten különös kegyelméből lefolyt ezer esztendő emlékei és tanúságai, jellemünknek a jövőre biztató jelenségei; mely benyomások zálogául szolgálhatnak annak, hogy a második ezredévben folytatni fogjátok atyáitok és anyáitok erényeit és kertülni fogyatkozásait.

A természet örök törvénye, hogy csak a kiváló egyedek tudnak megküzdeni az idők és körülmények viszontagságaival s képesek magukat fenntartani és uralomra jutni az életért való küzdelemben. Kicsiny magyar nemzetünk is csak őseréje és kiváló tulajdonai által tudta magát fenntartani a körülözönlő, sokkal számosabb népfajok tengerében, s tudta a kiválás hosszú harcain keresztül hazánkra reányomni nemzeti bélyegét. A második ezerév kezdetének jutott a feladat, hogy az őseink vitéz karja által

megszerzett határok között, melyek természetes mivoltukban állandó tiltakozásul szolgálnak minden elváltási törekvésekkel szemben, hazafi-érzesben és lelkiületben egybeforrassa, a magyar haza állandó nagyságarasztó virágzásának munkájában egyesítve Magyarországot minden lakóját.

De azon eg yve választ csak ugy érhetjük el, ha mi, az államalkotó magyar faj, oly kiemelkedő tulajdonokkal, oly szellemi felsőbbiséggel ékeskedünk, hogy büszkén vállalhassa magát ahhoz tartozónak e honnak minden, bármely nyelvű és származásu lakója. Azért tehát lángoló hazaszeretetem egész melegével buzdítalak, kerlek beinteket, kedves növendékeim, hogy mélyen szívetekbe vésvé az ezredéves nagy nemzeti ünnep jelentőségét, most még nem ismeritek az életnek komoly gondjait, míg szöletek szeretete, ápoló keze, tanítóitok intése, oktatása vezérli lépteiket, fordítsátok a legjobb erőfőket szívetek és lelketek kiművelésére, szeretet és igazság vezesse minden lépteteket, mert ekként szolgálhatjátok fejlődő korotokban a hazát, s ha majd léleekben és testben kifejlődve kiléptek az életnek komoly mezéjére, jusson bar osztályrészetekbe kedvező szerenese, boldog közepszer, vagy a balsors szenvedései, a kötelesség és erény útján soha nem ingadozva, minden gondolatotok és tetteitekben legyen vezérlő jelszavatok: „a haza minden előtt.“

11 órakor délelőtt vette kezdetét a Bethlenkollegium ünnepélye Javos Sándor Imájával. A szépen előadott, magasztos eszméket tartalmazó gyönyörű imát igazi áhitattal hallgatta meg a díszes közönség, mely teljesen betöltötte a kollegium nagytermet. Ez ima es Fogarasi Albert főgimnáziumi tanár ünnepi beszéde képezte a délelőtti ünnepély fénypontjait, melyekhez mélyo keretül szolgált az ifjuság által elnekelte hazafias ének és a zenekar által előadott részlet a „Profétá“-ból. Delután 4 órakor az ifjusági önképzőkörök és dalkarok által rendezett ünnepély vette kezdetét; elismerés, hála illeti a kollegium e derék ifjuságát, hogy oly szépen ünnepelte meg az ezredévet. Multunkat beszédben, szavalatban, dalban tüntették fel a következő sorrendben:

1. Szózat. „A magyarok Istene“ (Petőfitől).
2. A honfoglaló vezér. „Árpád imája“ (Vörösmartytól). „Árpád apánk . . .“
3. A keresztény lovagkor. „Szent László“ (Aranytól). „Király-himnusz.“
4. Török világ. „Szondi két apródja“ (Aranytól). „Ti szegén magyarok.“
5. Kurucz kor. „Mikes buja“ (Lévaitól). Kurucz világ.
6. Nemzeti dal. A függetlenségi harcz. „Egy könyv olvasása közben“ (Pompától).
7. „Fohászok“ (Váro F.-tól). — Himnusz.

Külön, egyenként kellene felemlitünk a közreműködőket, olyan szépen adták az egyes részleteket, de tér szűke miatt csakis arra szoritkozhatunk, hogy külön felemlítsük, miszerint Sebestyén Ferencz, Mathé Sámuel, László Gyula, Székely János, Derzi Ödön, Farkas Károly, Borbáth Vilmos a legkiválóbbat nyújtották. Váro Ferencz tanár Fohászokát lapunk más helyén közöljük.

Este fényárban uszott a város; minden egyes polgártársunk sietett, hogy hajlékának díszes kivilágításával részét az ünnepélyből kivegye. Gyönyörűen volt kivilágítva a kollegium 3 sor ablakán transparentekben a „Szózat“ verssoraival, a városháza, megyeháza, a csendőr szárny-parancsnokság épülete, a fegyintézet, Cirner József háza és még sok köz- és magánépület, a városháza előtt pedig a tűzoltó zenekar játszott hazafias dalo-

kat, majd nemzeti indulóink mellett jarta be a város utczeit, kísérve derék, lelkes fiatal-ságunktól, mely hazafias dalok enklése mellett eltette a királyt, a hazát.

Ez est méltó előestéje volt a következő nap hazafias ünnepélyeinek.

Vasárnap.

A vasárnap első sorban az Istené volt, azon legfelsőbb lényé, ki megtartotta vallásos érzelmeiben is hű magyar nemzetét és megengedte annak érnie e napot.

A kora reggeltől dörgő üdvövéseket a harangok mélyüdvövéseket a változatra fel és Isten házába hívta hálaadó imára az ő népét, mely áradatként özönlött a templomokba.

A hatóságok, testületek, élükön a vármegye főispánjával és tiszti karával, a tűzoltózenekar által játszott himnusz hangjainál zárt sorokban legelőször a róm. kath. templomba vonultak, hol a hálaadó énekes misét nagy segédlettel Deli Ödön minorita házfőnök celebrálta, mise-közben egy igen szép felemelő imát mondott, melyet a templomot zsufolásig megtöltő közönség mely áhitattal hallgatott meg; a hatásos ima vezéreszméje az volt, hogy immáron ezredéves Hazánk különféle vallás-felekezetei egymás vallását tisztelve, békés egyetértésben éljék a második ezredévet.

A templom előtt derék honvédségünk egy disz-százada állott, mely az előirt disztüzetket pontosan és szabatosan adta.

Az ev. reformátusok nagy temploma fogadta be mise után az ájtatoskodók tömegét, hol az imát és ünnepi beszédet, szokott vonzó modorában, tiszt. Szilágyi Farkas mondotta, mindvégig lekötve nagyszabású beszédével hallgatói figyelmét.

Az ev. lutheranusok kis temploma is falai között látta az intelligens közönséget; e helyen a hálaadó imát tiszt. dr. Schneider Alfréd lelkész mondotta.

Programmszerűleg a gör. kath. templomhoz sietett innen a közönség és hatóságok és jól esett látnunk Nagy-Enyed hazafias románságát nemzeti színű lobogók alatt sorfalat állani a templom előtt, melyben az ünnepi misét tiszt. Boér Áron esperes tartotta.

Nem mellőzték a hatóságok a izraelita hitközség zsinagógáját sem, hol dr. Reich Béla tartott egy oly szép, magvas és hazafias ünnepi beszédet, melyet meghallgatatlanul hagyni valósággal vétek lett volna.

Délre járt az idő, mikor az Isten iránti köteles hálának minden irányban eleget téve, — kezdetét vehette Nagy-Enyed város képviselőtestületének diszközgyűlése a városház nagytermében. A gyűlésen, Zeyk Dániel főispánnal élén, nagy és intelligens közönség jelent meg, melynek soraiban örömmel láttuk derék honvéd tisztikarunkat is több taggal képviselve.

A diszközgyűlésen, daczára gyöngékedésének, Kovács Gyula polgármester elnökölt, ki templomi csöndben és feszült figyelem között mondotta az alább következő, egyszerűségében gyönyörű megnyitó beszédét:

„Mélyen tisztelt disz-közgyűlés!

Szívem egész melegével, lelkem egész örömeivel üdvözlöm önöket, e nemes város képviselőit, a letűnt ezer esztendő estéjén, egy új ezer év hajnalán, midőn összegyűltünk, hogy szeretett magyar Hazánk ezer éves fennállásának nagy és dicső emlékezetére magasztos ünnepet üljünk.

Üdvözlöm azon szent lelkesedéssel, mely minden igaz magyar hazafi kebelét eltölti e napon, midőn úgy tetszik nekem, hogy a

természet megújulása, a szellő és lombok suttogása, a madarak dala, a patakok csörgedezése, a folyamok zúgása, az ég mennydörgése mind azt hirdeti nekünk:

Ezer esztendeje annak, hogy a magyarok itt laknak! Ezer esztendeje annak, hogy Árpád nemzete megjelent a Kárpátok ölében és új hazát alapított.

A történelem fényes lapjai tesznek tanubizonyosságon azon küzdelmekről, melyeket a magyar nemzet a honfoglalás, honalapítás és fentartás nagy és dicső munkájában végzett.

S bár ezer balszerencse és ellenség dult e hazán: kit a hazaszeretet lángja lelkesített, vesz és viharral dacolva, bizton állta meg helyét a Magyar!

Egy új ezredév küszöbén állunk s a külföld bámulattal ismeri el, hogy az egykor rettegett, felelmetes Magyar nemzet az ipar, kereskedelem, tudomány és műveltségben az európai nemzetekkel párhuzamban fejlődve, ma azon fokon áll, melyről hazafiúi öntudattal mondhatni:

Magyarország nem csak lesz, hanem már van!

Mint a nagy magyar állam egészben: kisebb képben ugyanazon történelmet mutatja e nemes város. Az is, ez is idegeneké volt, de a magyar nemzet erős faji jellege, nemzeti öntudata győzedelmeskedett.

Ott is, itt is a viharok száz módon dultak, pusztítottak; a nemzeti katasztrófák minden fázisát átzenvedte e város; de mint Phönix, mindannyiszor szebben támadott fel hamvaiból és új életre kelt.

Lángoló hazaszeretete, erős nemzeti öntudata ezer éven át fentartotta s dicsőségesen uralkodó I. Ferencz József királyunk uralkodása alatt bizva tekint a jövő ezer év elé.

A Magyarok Istene örökölje a nemzet fel-séges király, az egész nemzet és e nemes város felett, hogy fiai egymást megértve, támogatva és segítve, fejlesszék e hazát s az új ezer év hajnalán örömteljes bizalommal és lelkesedéssel vallják:

Nemzetem! neked élned kell!!

Ezzel a diszközgyűlést megnyitom.“

Viharos, szünni nem akaró eljenzés követte a megnyitót, melynek lecsillapultával Lázár István főiskolai tanár, képviselőtestületi tag emelkedett szólásra és tartott egy olyan remek ünnepi beszédet, melyhez hasonló nem sok hangozhatott el az ország különböző vidékein a mai napon lezajlott ünnepélyeken. A közönség úgyszólván szívta magába a beszédet, melyet lapunk előző számában egész terjedelmében közöltünk, hogy azt mentől szélesebb körben élvezhessék olvasóink.

Török Dániel városi tanácsos tett egyhangulag és lelkesedéssel elfogadott határozati javaslatot a hódoló feliratra nézve, — Deli Ödön pedig a nyugdíj-igenyes városi tisztviselők részére a millenniumi évnek ket-szerez beszámítást ajánlotta, mi szintén egyhangu meglepetéssel a polgármesteri zárszó és a himnusz elnéklése után emelkedett hangulatban oszlott szét.

A diszközgyűlést megelőzőleg és a templomozás bevégeztével az ev. ref. egyház képviselői is disztüzet tartott Gáspár János főgondnok elnöklete alatt az ev. ref. templomban, melyen a hazafias elnöki megnyitó után az ev. ref. keblit tanács azon határozati javaslata került szónyegre, hogy az egyházi közpénztár alapjaiból „Millenniumi alapítvány az egyház szegényei segélyezésére“ czímen egyezer forintos

örök alapítvány tétessék, melynek kamatai évente kiosztassanak az ev. ref. egyház tehetetlen és teljesen elhagyott árvái között. A közgyűlés egyhangulag és nagy lelkesedéssel tette magáéva az indítványt, mely a szegény árvák könyeit lesz hivatva apasztani.

* * *

Vasárnap délután kellemes idő kedvezett a város által rendezett nagyszabású népi-ünnepnek, melyet az 1704-ben elesett fogatú-sok emlékére és hamvai fölé a sétatéren emelt síremlék felavatása és átadása előzött meg. A tűzoltó zenekar lelkesítő zeneje mellett vonult fel a rengeteg közönség a sétatérre a síremlékhez, melyet az ünnepségre alakult millenniumi dalkar éneke után Nagy Lajos igazgató-tanár lelkes szavak kíséretében adott át a főispán jelenlétében megőrzés és fentartás végett Nagy-Enyed városának, melynek nevében Kovács Gyula polgármester vette át.

Az emlékmű nagy részben a Bethlen-kollegiumi ifjuság közadakozás útján befolyt fil-léireiből létesült; a hiányzó költséget pedig Nagy-Enyed városa pótolta.

Igen csinos izléses, nyitott mauzoleum szerű, mely a mellett, hogy a késő utódoknak is hirdetni fogja az alatta pihenők vitézséget és a kegyeletet, — disztüzet is szolgál csinos és kellemes sétatérünknek.

És most kezdetét vette a vára várt népi-ünnepély, melyen a nagy nap behatása alatt úgyszólván teljesen összeforrt úr és paraszt, katonai és polgári elem. A szabadban felvert asztalok görnyedtek az étvágy-gerjesztő kofapecsényetől, melyet tiz hamisítatlan mesternő tiz hatalmas vaskondérban szakadat-lanul sütött, a pompás rozsczipótól és a sziv-derítő bortól, mely hatalmas csapravert hordókból került az asztalra, személyválogatás nélkül bárki számára, és a fő-fő konyha- és pinczesternek, derék Samu bácsinknak, ki megfelelő számú vezérkarral rendelkezett, volt gondja reá, hogy a rengeteg társaságból — mert legalább 3—4000 ember hullámozott a sétatéren — egy lélek se maradjon étel, vagy ital nélkül, és a ki nem fert a fatányé-rokkal felszerelt asztalokhoz, épen oly vigan fogyasztotta el a földi javakat a gyöpön. Az asztaloknál a polgárság és nép között folyton a legintelligensebb női és férfi közönség váltakozott, jóízűen fogyasztva a híres tor-dai pecsényét, s bizony elmondhatjuk, hogy a ki épkezláb ember volt e napon Nagy-Enyeden, az mind megfordult a sétatéren és egy sem volt, ki a mindenki iránt figyelmes polgármesternek, az ünnepély lelkének és létrehozójának, egy lelkes és szívből jövő éljennel ne adózott volna.

És meg is érdemelte; oly ügyesen volt rendezve az ünnepély és oly példás rendben folyt le, hogy bármely népi-ünnepélyt rendező bizottság mintául vehetné!

Megjelent az ünnepélyen, mindjárt a kezdetén, a főispán és alispán is és estig maradtak legjobb hangulatban a vigadók körében.

A természet szűkségeit kielégítést nyerve, a fiatalság tánczra perdült és pedig nagy zöme a fedett táncz helyiségben, hol Gyuriczaék húzták a talp alá valót, az oláh fáták, legények a gyöpön egy csoportban, a magyarok megint másban, és rugták hazafias lelkesültséggel; persze mindenik tánczó csoportnak akadt nagyszámu néző közönsége is, — míg az asztaloknál borozó társaság animóval énekelte a szép hazafias dalokat, testvér mindenik, elfeledve minden bajt, keserűséget, visszavonást, örömmámorban úszva a nagy és szép napon!

Gyulafehérvár.

1896. május 11.

Alig tudunk magunkhoz térni a nagy örömmámorból, melyben a városunkban lezajlott millenniumi ünnepély lelkesedése oly megragadóan, oly édesen ringatott a letelt két nap alatt. Miután az ünnepélyek sorrendjét a tekintetes szerkesztőségnek már előbb bemutatni szerencsés voltam, tehetném, hogy ma azt jelentsem be, miszerint a megállapított program minden részlete, pontja, Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester hazafias intézkedéseitől vezetve, a legtökéletesebben lett végrehajtva s ezzel a sikert talán megfelelőbben is fejezném ki, de más oldalról lelkiismeretem megnyugtatóra kísérlem meg, hogy bár röviden is, a nagy nemzeti ünnepély lefolyását bejelentsem; éppen ezért sorba veszem az ünnepély leírását időrend szerint.

Május 9-én már a házak is mutatták, hogy városunk lakossága (kivéve azokat, kik álomra erőszakolták magukat e két napra) Magyarország ezeréves fennállásának évfordulójára ébredt fel. Egész nap a folytonos sürgősforgás, jelvényvásárlás, a termék díszítésének kalapácsolása, rendezők tanácskozása stb., majd a délutáni órákban az ablakok díszítése, virágok, mécsek elhelyezése, a város-ház előtt emelvény állítása, a tűzoltók készülődése, gyülekezése stb., hol egymásutánban, hol egy időben vonta magára a figyelmet, míg 7 óra tájban, bár jól láttuk az áldott napot lemenni, napvilági fényben álltak a házak s köztük egy ünneplő tenger nép. Kiemelem itt, hogy feltűnő szépen volt kivilágítva a várban a tábornok lakása, a tiszti pavillon s a kaszárnyák. Így talált bennünket 8 órakor a tűzoltó-egylet derék zenekara, midőn a Rákóczy-induló lelkesítő hangjai mellett a főtérre ért. Ezalatt meghatóan zúgtak a harangok, folytonosan gyűltek hatóságok, egyletek, hölgyek, katonaság, úgy, hogy egynegyed 9 órakor az EMKE-dalkör igazán precíz harmoniájú vezetése mellett az egész közönség a hála és öröm érzetével eltelve, összekulcsolt kezekkel imádkozni kezdett; az ünnepélyt az „Isten áld meg a magyart“ fohással megnyitotta.

Ezután fellépett az emelvényre dr. Zlamál Ágost főgimnáziumi tanár s mondott oly ünnepi beszédet, melyet azzal jellemezhetnénk legmegközelítőbben, hogy Gyulafehérvár várososa aligha ülhette volna meg bármily módon is méltóbban az ezeréves Magyarország ünnepét, mint a hogy ezt dr. Zlamál Á. beszédének meghallgatásával a nemzet multjának emléke idézése, nemzetünk eddigi létét biztosító vallásosság, erkölcsösség, politikai érettség, államférfiaink bölcsessége meggyőző bizonyítékainak felidézése s ebből a jövőre való okulás által tette. Az ezer év tanúságait, a hazaszeretet édes, oktató szavát hallgattuk mintegy 20 percig remek beszédéből, melyet az elragadtatás kifejezése s a végig hullámzó „éljen“ kísért minduntalan. Különben a beszéd kellő méltatásáért a hivatottabb kéz, avagy az elért hatásnak lehetetlen reprodukálása volna szükséges.

Ezután elszavalta Halmay István áll. elemi iskolai tanító Szabó Jenő ismert millenáris Ódáját érzéssel, avatottsággal és szintén teljes sikerrel.

Végül megadta az EMKE-dalárda a „Szózat“ hangját s a nemzeti lét feltételeinek teljes átérzésével énekeltük: „Hazádnak rendületlenül légy hive, oh magyar!“

A tűzoltózenekar ismét indulót játszott s ment is a színtérről, de mi még vártunk; vártunk, mert tudtuk, hogy a katonai zenekar is lejön a várból 9 órakor s bár biztosan reméltük, hogy várakozásunkban nem csalódnunk, — az ünnepély lelkesítése okozta-e, vagy valami, eddig még nem hallottat lestünk, — de nagyon türelmetlenül vártuk; meg-megbámultuk a fényesebb kivilágításokat, sétálgattunk, szóval rövidebb akartuk tenni azt a kis időt, s mégis türelmetlenül, megfeszített idegekkel fűlletünk, hallszik-e már, jön-e már, midőn a „Hungaria“ a dobok első visszhangját megadta, a katonazenekar lámpásai feltűntek s a parádében lépdelő „közshadsereg“-beli véreink a „Rákóczy“ indulóra kezdtek. Az addigi feszült várakozás eléggé megmagyarázta a rendkívüli helyzetet, de mégis, mikor előt-

tünk vonult el ünnepelni velünk, ünnepünket emelni a hadsereg, s midőn körutjában azon hangszeremből a „Hazádnak rendületlenül légy hive, oh magyar!“ dallama hangzott, vérünk szívünkbe, agyunkba tolt, ujjongtunk, nevtünk, könyeztünk s egy-egy tolazkodó szomorú mult emléket oly hamar elfeledtük, mint még soha életünkben. Ehhez bővebb magyarázatot fűzni felesleges.

Megelégedve távoztunk haza, mosolygó ajkakkal mondtunk hálát a jó Istennek s boldogan aludtunk.

Ünnepelésünk második napjának délelőttjén fél 9 órakor már újból a főtérre voltunk mindannyian s az elmúlt nap édes részleteitől még jobban áthatva sorakoztunk a díszmagyarban megjelent Novák Ferencz kir. tan., polgármester vezérlete alá, hivatalnokok, iparosok, birtokosok, hölgyek, kicsinyek-nagyok, s felvonultunk a várbeli székesegyházba hálaadó isteni tiszteletre. Mihelyt a várba felértünk, megújult tegnapi örömünk, látva, hogy a katonaság otthonában is ünnepet tart díszbe öltözött hadfiával; a székesegyházna! már ott várt Kirchhammer tábornok fényes kísérettel, egy kivézenyelt századdal s a katonai zenekarral, majd bejött ő is a templomba s állva hallgatta végig a két órán át tartó isteni tiszteletet, melyen a szent misét Fábrián Sándor kanonok tartotta. A templomban volt továbbá dr. Tódor, Imets F. Jákó, Gergely, Tamásy kanonokok, dr. Mohay Sándor orsz. képviselő stb. és a korábban felment hölgy-sereg nagy számban. Míse végeztével Imets F. Jákó kanonok-plébános mondott ünnepi beszédet a közönséghez, mely alatt szemei többször könnyekkel teltek meg a hála, öröm és lelkesedés érzetétől.

Éppen oly rendben vonult vissza a menet egynegyed 12-re a városháza elé, a hol Novák F. polgármester vezetése alatt ment a közönség javarésze a szintén ez ünnep fontosságához mérten gazdag műsorral várakozó ev. ref. templomba, másik részre Sárdy M., továbbá Issekutz János, Kádár Miklós, Balázs Gergely és Szász Ágoston vezetése mellett a többi felekezetek templomaiba ment.

Sajnálom, hogy e helyen el nem kerülhettem megjegyezni, miszerint az oláh templomokban — jelen volt tisztviselők bejelentése szerint — éppen nem tartottak az ünnepélynek megfelelő isteni tiszteletet (pedig ha már el volt rendezve, legalább a rendezet teljesítése végett kötelességszerű lett volna), de sőt az egyikben még a legtágasabb értelemben vett hazáról, de sőt egyáltalán még országról sem tett említést a lelkes könyörgésében, nem hogy Magyarországról, vagy éppen annak ezeréves fennállásáról emlékezett volna meg, pedig meghívásuk ily czimen szólott s a tisztviselők abban résztvenni küldeték ki.

Déli 1 órakor összegyűlt a 160 egyénből álló társaság a Hungáriában diszebedre, a melyre — mint azt már közölni szerencsés voltam — a katonai tisztikar is hivatalos volt.

Itt nyert aztán igazán kifejezést örömünk a felett, hogy őseink nem hagyták méltatlanokra e drágán szerzett s még drágábban fenntartott hazát. Magyarország e kis városában a hivatalokban, gyárakban, műhelyekben, a tudományos könyvekben s a mit legelőbb kellett volna említenem, az egy Isten vallásában és a közoktatásügy terén munkálkodó egyének összejűltek a monarchia katonaságának képviselőivel, kik Magyarország ünnepét a maguk ünnepének is tartják s tehát már így is „közösek.“

A harmadik fogás után felállt az asztal elnöke Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester s ékes szavakkal említvén meg az ünnep fontosságát, a haza ünnepét — azt, ki által az ezredik évfordulót örömmel, a jövőre nézve reménnyel ünnepelhetjük meg, Ó Felsége I. Ferencz József apostoli királyunkat s felséges nejét, a királynét élete. Leírhatatlan azon hatás, melyet a lendületes beszéd keltett, midőn egyes pontjait mintegy magasztossá, égbe szólóvá tette a várban ezalatt elszótt 24 ágyu sütésmoraja: igazi, emelkedett imává lett az, úgy, hogy az állva hallgató asztaltársaság harsogó éljenzése őszinte kérést fejezett ki az egek urához Felséges urunk életéért és hazafias lelkesedést ez „elért jövő“ felett. Rövid idő múlva dr. Mohay Sándor orsz. képviselő alakja

emelkedett fel, ki mélyreható belátással eszelte a haza fennállásának alap-princzipiumait, a haza mai állapotát s ebben ünnepelésünk jogosultságát lelkes éljenzés között.

Novák Ferencz polgármester felköszöntője után a cigány zenekar Jókai „Király-hymnusát“ hallgatta, dr. Mohay Sándoré után pedig a „Szózat“-ot énekelte az álló asztaltársaság.

Vig borozás, pezsgőzés között érte még délutáni 3 órakor a katonazenekar játéka az ebédlőket; 1 órai zene hallgatása után az egész város ünnepelő közönsége kivonult a „Lövész-kert“-be a „népünnepély“-re. a hol az ökör majd teljesen megsűtve, tele boros hordók s vigság fogadta. Itt Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester mindenekelőtt kezesen, lelkes szavakkal megnyitotta az ünnepélyt s egyszersmind az ökrön az első vágást megtéve — jóízűen falatozott az ősi eledelből.

Képzeltetni, hogy ilyen bevezetés után a cigány- és tűzoltó-zene játéka mellett hová fokozódott az öröm, lelkesedés; szónoklatok, szavaltatok, ének, tűzi-játék, csolnakázás váltották fel egymást figyelmünkben, vagyis inkább részvételünkben.

Nyolcz órakor a közönség egy része eloszlott, más része azonban a késői órákig élvezte a millenniumi ünnepély ez utolsó pontját.

El nem mulaszthatom ezen alkalommal röviden azt is megemlíteni, hogy millenniumi ünnepélycink sorrendjét a város területén a róm. kath. főgimnázium ünnepélye nyitotta meg május 9-én d. e., melyen Ávéd Jákó igazgató szép megnyitó beszéde után egymást követték a szép ének- és zenedarabok, szónoklatok és szavaltatok. Az ünnepi beszédet Eröss József tanár, a szavaltatok egyikét Fejér Gerő tanár, másikat pedig Joksmann Ödön tartotta, s úgy ezek, mint a műsor többi pontjai valóban a millenniumi évforduló méltóságához illő sikert arattak.

Levelező.

Abrudbánya.

Ezer év.

(Ünnepi beszéd. Irta és előadta* Bedő Árpád.)

Ezer esztendő történetének utolsó lapjára fordítottunk.

Csekély személyemnek jutott az a meg-tisztelő szerencse, hogy e helyről e perczben ezer esztendőről, ezer évnek örömről, bánatáról, jó- és balsorsáról szóljak.

Tudom tárgyam nagyságát, s ezzel szemben érzem erőm kicsinyiségét. És hogy mégis szólni vagyok bátor, teszem ezt abban a hitben, abban a meggyőződésben, hogy ha keveset tehetek is, úgy hiszem, hazafiai kötelességet teljesítek.

„Lesz még ünnep a világon!“ Igy szól a költő. S ime, az ünnep! Magyarország ezredéves ünnepe, az az ünnep, amely ezer esztendőben egyszer ünnep és akkor: a miénk!

Őseinknek a harc volt ünnepe. Hogy mi most békében ünnepelünk, ez a mi harczunk!

Mindössze egy tized millió volt az a lélek, amely ezer évvel ezelőtt nekünk adta ezt a szép hazát. Egy tized millió volt az a nomád nép, amely elhagyta Ázsiát, Lebediát s ide jöve, megteremtette a magyar államot.

Előttünk millió meg millió nép járt körül e földön. Jártak az iszonyu hunok, a rémitő avarok, a tulszapora szlávok, de itt maradt, magának itt hazát alkotni egyedül csak ez a maroknyi nép, a magyar tudott. A szerencse is kedvezhetett nekünk, de csak az a szerencse, amelyet a magyar akart!

* Az abrudbányai piac-téren, 1896. május hó 9-én este.

Etelénél vért ontottak, vért ittak saját karukból és ezzel a vérről pecsetelték meg a magyar nemzet ezer éves alkotmányos levelét. Megesküdtek ott egymásnak, fogadást tettek, hogy vagy mind együtt élnek, vagy mind együtt halnak, de hazát! . . . hazát szereznek. A magyar szó: a becsület! E-küjőket nem szegtek meg. Fogadásukat megtartották. Sikra szálltak. Háborus kedvükkel befutottak széltiben-hosszaban a hazát. Harczoltak Európa szívében. Tomboltak Európa homlokán. Amerre mentek, mindennütt üttek, hajtották az ellent, mint a szel a port. Ha jó kedvük volt, harczoltak. Ha rossz kedvük volt, harczoltak. Itt is, ott is győzelemre győzelmet, diadalra diadalt arattak. Kezükben hordozták a Isten ostarát, és ahol egyszer elshant, ahol egyszer megcsattant az: hódolni kellett a népnek. Ha nem volt ellenük, egymáson próbálgattak erejüket.

Negyszáz évnek ádáz harca kellett addig, amíg lankadni kezdett a magyar nemzet megpróbált ereje. Negyszáz évig tartott el a vér, nemzeti királyaink vére. Ekkor már az Ég is megsokalta. Tovább már az Ég se nézhette honszerző, hontartó kedvét, szenvedését a magyarnak. Angyalokat küldött le a földre s ezeknek ihletett lelke új szellemet lehelt a nemzet lelkébe, és ezzel az új szellemmel a magyarok országából egyszerre Szent István országa lett.

Hiába protestált akkor már ellenük az egész világ! Hiába protestált a német, az orosz, a cseh, a tatár, az osztrák. Meglett a magyar társadalom. Meglett a magyar kultúra. A törvények törvényeket szültek. Biztosítva lett minden. Veszve nem volt semmi!

Ezer, meg ezer idegen, menekült, száműzött, hontalan, elhagyatott jött ekkor az új ország karjai közé azért, hogy itt békében élhessen, hogy itt nyugodtan munkálhasson. A magyar pedig egyet sem taszított el magától, sőt kebelére ölelte azt, aki önként meghódolt ennek a népnek, ennek a nemzetnek.

Szent István koronája alatt új lett a nép, új lett az ország, új lett a nemzet. És az új nép szaporodott. Az új ország épült. Az új nemzet haladt. Nem támadott a magyar, csak ellenállt. Nemesítette kulturáját. Nemesítette társadalmát. Védelte magát és védelmezte a nyugati népeket. És így tartott csaknem addig, amíg tizenkét királyunk egymásután leejtette koronáját. A magyar nemzet tizennyolczadikszor IV-ik Bélának tette fejére a koronát. De alig hogy eljenezhették az új koronás királyt, jött . . . jött a tatár, feldulta, fölperzselt az országot, romba döntött mindent, amit két század év fölépített.

Halott lett a nemzet! . . . De nem maradt a sirban.

Nagy Lajos alatt jött a husvét és a nemzet újra feltámadott, újra élt!

Előbb Nagy Lajos, utóbb Mátyás az igazságos dicsfényre emelték háboruban és békében a nemzetet. Nem sokáig tartott . . . Amilyen nagy volt a fény, olyan nagy lett az árny . . . Mohács! . . . elnyelte nagyját a magyarnak. Ránk borult a gyász, a siralomnak sötét éjjele. Sziget lett e föld, körül folyta a vérnek tengere és abba a vértengerbe királyunk is belefult. A Duna, Tisza habjai jajgatva vitték tovább a hirt, hogy veszve a hon! Mindenki hitte és senki sem hitte, hogy él még a magyar! . . . Amit a török el nem vett, azt sarcolta a német. És hogy egy század év alatt nem

tudtak minket e földről tüzzel-vassal kiirtani, bitófákat állítottak fel. Lehullott a Zrínyi és Frangepán hatalmas, hős feje. Tökölnek és Rakóczynak bujdosnia kellett. mert . . . mert . . . szerettek a hazát! . . . Keserveben sirva fakadt Magyarország! . . . Nem volt elég a vér, még a könyveknek is áztatni kellett a csaták mezejét; csoda, hogy el nem sülyedt a föld.

De nem! . . . Nem sülyedt el a föld. Nem volt elég a hulla, nem volt elég a vér a köny, hogy lenyomja azt.

Az évek teltek. Az idő rohant. Mint habra hab, századra század tolt addig, míg eljött a próba, az utolsó nagy próba, közepére ezredévünk utolsó századának.

Negyvennyolcz ez!

Még vannak ma is, még vannak talán itt közöttünk is, akik tudják, jól tudják, hogy mi volt ez az utolsó nagy próba. Az apa fiának, testvér testvérnek, a rokon rokonnak, a barát barátunk beszélt el; nem kísérttem meg hát festeni a szabadságharcznak ezt a veszített csatáját. Nem emlitem Világost! . . . Nem . . . hogy tördeltek össze kardjaikat s hogy mártották egymásnak vérebe, szívébe azt. Nem emlitem Aradnak vértanúit, hiszen a kegyelmes Isten őket ugys már régen jobbjá meli vette! . . .

A csata elmúlt. Apáink, testvéreink ott estek el a harc mezején. Egy nemzet a szélére került. Ujra koporsó lett a föld s benne egy nemzet a halott . . . És ez a nemzet újra feltámadott!

„Annyi balszerencse közt,
Oly sok vizsály után
Mégfogva bar, de törve nem
Él nemzet e hazán!”

*

Azért, hogy egy jó barátunk sincsen, nem hagyott el minket a nagy Isten. Nem! mert voltak ekkor is, voltak, akik meg tudták érteni a nemzet óhaját, a nemzet akaratát. Voltak, akik tudtak azért élni, lelkesülni és tudtak azért, ha kell, meghalni. Voltak, nem egy! . . .

Volt Széchenyi és Kossuth! . . . Kossuth! . . . miért e némaság? . . . „Ó, aki makula nélkül élt, hogy példát adjon jellemével. Ki küzdelmek között élt, hogy példát adjon kitartásával. Ki vihart támasztott és vihart fékezett, hogy példát adjon erejével. Ki irt, beszélt, cselekedett, miként az ó-szövetség nemzeti prófétái; alkotott, miként Mózes és szenvedett, miként Jérémiás. És minő alkotások és minő szenvedések azok! . . .

Hatalmas öklével összezúzta azt a sok százados falat, amely hazánkat elválasztotta a szabad emberiségtől s ekkor, miként a mesék nagy óriása, ölébe vette nemzetét s egyetlen egy lépéssel egy korhadt világrészből egy új világrészbe tette át.”

És ez az új világrész ezer éves immár!

*

Ezer esztendő nagy idő egy nemzet életében. Különösen akkor, mikor az az ezer esztendő ezer évnek harca, annyi vérzés, annyi szenvedés. Bármerre nézzünk e hon határain, sehol egy talpalattnyi föld, amelyet honfivér ne öntözött, ne áztatott volna. Nincs egy darabka hely, amely siró gyermekek, kesegő anyák jajaival ne volna tele. Ez a föld, a magyar föld az, „melyhez minden szent nevet egy ezredév csatolt.”

A történelem tanúsága szerint ritka az a

nép, amely ezer évig úgy élt volna, amiképpen éltünk mi magyarok. Az ó-kor kultur nepei között Phönícia, Judaea, Hellas, Róma, egy se tudta megérni fennállásának ezredik esztendejét. A most élő nemzetek között egész Európában egyedül csak mi vagyunk az a nemzet, amelynek államformája, az uralkodó faj változatlan szupremáciája, ezer éven át ugyanaz maradt.

Hány nép, hány nemzet és hány nagy birodalom enyészett el azalatt, mialatt a magyar törökkel, tatárral egymaga állott, egymaga harczolt a viharban. A most élő, leghatalmasabb nemzetek ezer évvel ezelőtt még alig léteztek. Az orosz még adót fizetett a lengyelnek. Az angol még alig adta jelet nemzeti életének. A francia még nem ismerte államhatárát. A német szét volt tagolva. Az olasz pápai hatalom alatt állott. Az osztrák még semmi alatt sem állott. Az osztrák még sehol sem volt. Azok pedig, kik a magyarokkal ezer évvel ezelőtt léteztek, ma már maguk is alig hiszik, hogy léteznének. Legalább is életviszonyaikban annyira elváltak, hogy ma már rájuk ismerni is alig lehet.

A lengyel föl van osztva. A bolgárt elnyelte a szláv. A bajor és szász más határok között él. Velence hatalma megszűnt. Dalmácia melléktartományyá sülyedt. Ezer évig egyedül csak a magyar tartotta fenn magát. Csak a magyar nép, a magyar nemzet az, melyet ezer éven át nem hódított meg senki a földön, és csak a magyar nép, a magyar nemzet az, amely ezer éven át nem hódolt meg senkinek a földön.

Ez a maroknyi nép, ez az árva nemzet így él egymagára Európa szívében minden jó barát, testvér és rokon nélkül immár ezer esztendeje. Most ünnepel. Egy félévig ünnepli ezer évét. Megérdemli, hogy ünnepeljen. De megérdemelné ez a nemzet azt is, hogy ezzel a nemzettel ünnepeljenek azok is, a kiket családjába fogadott anélkül, hogy beleszülettek volna abba. De csend! . . . „Nem a múlt, a jövő van itt! . . . Hagyjuk — polgártársak — békében folyni a patakot. Meglátjuk, hol csap hullámat és akkor, mint ezer éven át mindig, úgy az új ezer évben is mindenütt ott leszünk, a hol védelmezni kell a hont, a hol védelmezni kell a szabadságot!

Csak ne tagadjuk meg a multat. A mely nemzet nem tagadja meg multját, az kicsiny nem lehet!

De mielőtt ünnepélyesen megkezdődne ez az új ezer évünk: itt az Istennek szabad rege alatt, a németi lobogók három színe alatt, a fáklyák lángjai között, Polgártársak! tegyünk szent fogadást, többet: esküdjünk, hogy e honért anyagi haszon meg nem veszteget; kitüntetés meg nem tántorit; ha nem kérünk: nem is alkuszunk! Hazánk épségét, jólétét, önállóságát, boldogságát, függetlenségét óhajtjuk is, munkáljuk is!

Ha minden ember, ha minden egyes csak egy porszemnyivel járul is a szent czélhoz; egybetéve a porszeméből halom lesz, a halomból hegy s hegy mellől nem maradhat a völgy és ha hegy, völgy, halom váltakozva diszelegnek: Kárpát bércze föl fog virulni még, s ha nem hazugság ez a nemzet ezredéves multja, tán megcsodálja, vagy megsohalkalja már egyszer az Ég s fülünkbe zengi szövegét:

Éljen a független Magyarország,
Éljen a haza!

Vizaknán.

Vizakna városunk is édes hazánk ezeréves alapítása, fennállása alkalmából hazafias örömmel, lelkesedéssel, vallásos áhitattal, a Gondviselés iránt hálával és erős bizalommal ünnepelt.

Folyó hó 2-án délután a helybeli állami elemi iskolák növendékei — Takáts István derék igazgató-tanító rendezésével, az iskolai gondnokság és számos intelligens polgár és nők jelenlétében — mind a fiu-, mind a leányiskola udvarán két-két millénniumi fenyőfát ültettek. Meglepő volt, mikor hazafias énekek között a tanulók is egy-egy marok vagy ásó földet vetettek a fák gyökerére. Ez ünnepélyt az igazgató-tanító hazafias beszéde zárta be.

Folyó hó 8-án a reformátusok templomában a hazaszeretetről tartatván predikáció Pál apostolnak ezen szavai felett: „Áron is megveszitek az alkalmatosságot, mert a napok gonoszak“, isteni tisztelet után a templom főbejárója eleibe, az égnek örömkönyei, a termékenyítő májusi eső hullatása alatt négy darab millénniumi fenyőfa ültetett; a pap áldást kért a Gondviseléstől, megemlítette az ültetett fák symbolumának jelentőségét, hazaszeretetre buzdította hallgatóit; a ref. polgári dalkör nemzeti dalokat énekelt.

Az ápril hóban tartott áll. isk. gondnokság üléséből felhívták a városunkban lévő felekezeti iskolák hatóságai arra, hogy a millénniumi iskolai ünnepélyt elrendelt miniszteri leírásban kifejezett ohajtáshoz képest hajlandók-e iskoláik ünnepélyét az állami iskolákkal együtt tartani? A róm. kath. iskolaszék hazafias tisztelettel válaszolt a felhívásra de miután iskolája ünnepélye megtartására az intézkedések megtétele volt: magyar iskoláink külön ünnepeltek. Az oláh felekezeti iskolák válasza sem méltatták a gondnokság felhívását.

Május 9-én reggel 8 órakor állami iskoláink növendékei megjelentek a róm. kath. templomban, innen felvonultak a ref. egyház templomába, hol az ünneplő nagy közönség hálaadó imája után megtartott az ünnepély II-ik része a fiu-iskola udvarán, azzal az igaz hazafias hangulattal, a szereplő gyermekek azon készültségével, gyermekeink ama lelkesedése közt, mik a kicsinyek ünnepét igazán nagygyá tették. Az ünnepély e tulajdonképeni része után a kicsinyek lelkes selege — 178 tanuló — nemzeti zászlók alatt, nemzeti dalokat énekelve, körmenetet tett a város főutcáin s 12 órakor kivonult özv. Huzó Póli urnő gyümölcsös kertjébe, hogy a szabadban költse el a millénniumi ebédet. Délután 2 órakor felkeresték a játszó gyermekeket szülők, gondnoksági tagok, s Kronberg Gyula indítványára tartott millénnárius uzsonnán a jó kedv, játék, ének s toasztok csak este felé értek véget, mikor legszebb rendben vonultak vissza tanulóink a leányiskola udvarára, mindenütt zengve a himnust, szózatot, éltetve hazát, királyt. Ez ünnepélyt a gondnoksági elnök zárta be, kicsinyekhez és nagyokhoz intézett néhány buzdító szóval.

E napon estve megkondultak magyar egyházaink harangjai s városunk, azaz városunk magyarsága és hatóságai világitottak. Természetes, hogy az oláh templomok harangjai némán maradtak.

Másnap — május 10-én — a városi képviselőtestület küldöttség által képviseltette magát a görög keleti és görög kath. egyházak isteni tiszteletén.

Délelőtt fél 10 órakor kezdődött a róm. kath. egyház isteni tisztelete. Predikáció tartott a 117-ik zsoltár felett. Mise után az ünneplő közönség átment a reformátusok templomába, hol a polgári dalkör közreműködésével lefolyt hálaadó isteni tiszteleten tartott egyházi beszéd alapigéje volt I. Sámuel könyve 7. rész, 12. verse ezen szavai: „Felvőn Sámuel egy követ és állítá Mispá és a Sév köszikla között és azt nevezé ily névvel: Eben-Haézer — és mondá: Mind eddig segítségem volt nekünk az Ur.“

A magyar templomokat tildes teli megtöltő ünneplő gyülekezetben megjelent a városi képviselőtestület, a m. kir. járásbiróság adóhivatal, csendőrség, pénzügyőrség, önkéntes tűzoltók.

Este 7 órakor áldomásra gyűltünk; de nem sirva vigadtunk, hanem cigányzene, — dalárdánk éneke mellett hazafias örömmünk, reményünk igaz lelkesedéssel imádkozott a toasztokban, melyeknek hosszu sorát polgármesterünk kezdete meg, éltetvén a legelső Magyar embert, a jó királynét, az egész uralkodó házat, poharaink mellett a hazáért, nemzetért, képviselőházért, kormányért, meggyénk fő- és alispánjáért, jelenvoltakért, nagy eszmékért imádkoztunk s a toasztok komolysága közt fel-felillantak a humor sziporkái is. Majd tánczra kerekedtek lábaink, hogy magyarországnak e nagy ünnepén magyar tánczunkkal is bemutassuk hálaáldozatunkat a magyarok Istenének.

B. P.

A róm. katolikusok részéről is a millénniumi iskolai ünnepély és hálaadó isteni tisztelet a legszébben folyt le:

Máj. 9-én d. e. 8 órakor a fiu- és leányiskolások gyermekek nemzeti zászlók alatt, nemzeti csokron függő Árpád-émlék-érmekkel mellükön feldíszítve jelentek meg a hálaadó istentiszteleten. Azután az iskolai ünnepés, megjelent nagy közönség előtt, együttesen a leányiskola helyiségben kitűnően sikerült módon folyt le. Ezen ünnepélyt megörökítő „Emlék-lap“ többek által aláíratott s keretbe foglalva üveg alatt az iskola falára helyeztetett. Délután a tanulók a honvédelméhez kirándulást tettek, azt kegyeletesen érelemmel megkoszorúzták.

Máj. 10-én fél 10-kor ünnepélyes hálaadó és kéri istentisztelet tartott, melyre a helyi hivatalok, tűzoltóság s hívek oly nagy számban jelentek meg, hogy a templom zsúfolásig megtelt. Szentkatolnai Bakk Endre plébános hazafias szellemű beszédet tartott a Te deum és szent mise előtt. Áldás előtt az iskolás leánykák harmonium kísérete mellett énekelték a Hymnust (Isten áldd meg a magyart!); minnek végeztével a haza-, nemzet- és a királyra áldás adatott. A millénniumi ünnepély megörökítésére a templom falába helyezett fehér gránit emléklap megáldott és lelepleztetett. A melyen következő olvashatók:

A magyar állam ezeréves fennállásának nemzeti ünnepét a vizaknai róm. kath. egyházközönség is 1896. máj. 10-én megtartotta; esdve kérvén istentől: a többi évezredeket is!... Midőn plébános volt: Bakk Endre, főgondnok: Kremnitzky Árpád, alfond.: id. Reithoffer Alajos, tanácsosok: Gajzágó Tivador, Szentmiklóssy József, Török Ferencz, Kronberg Gyula, Budovszky János, Leich János, Vulkan Dániel, ifj. Reithoffer Alajos, Hoflinger Mihály.

Verespatak.

1896. május 11.

Verespatak, mely körül van véve lelkiismeretlen igazgatók által, a millénnium ellen felbőszített románsággal, melynek magyarsága hazafiság tekintetében példánykép lehet az ily exponált községek között, mert ezen szent ünnep fontosságát a legnagyobbtól a legkisebbig tudja és nagy lelkesedéssel, örömmel

üdvözli és méltóan a következőleg ünnepelte meg:

F. év és hó 9-én már kora reggel a magyarság házai és templomai, középületei zászlódiszt öltöttek, asszonyok leányok, férfiak, fiatalok, a gyermekek nemzetiszín csokrokkal feldíszítve jártak-keltek. Este 8 órakor az özszes (magyar) templomok harangjai megkondultak s erre mintegy varázsszóra a magyarság lakóházablakai kivilágítva díszlegettek, megdördültek a taraczkok s az örömtüzek kigyuladtak. A főszolgabírói iroda irányából nagy éljenzés és fény támad, zenével közeledik a díszbe öltözött tűzoltóság száz fáklyással a piac felé. Beláthatlan lelkesen éljenző tömeg követi. A menet impozans és példás rendben a piacot megkerüli, az új szökőkút és az új sörcsarnok előtti téren a fáklyások négyyszögöt formálnak, körülvéve a zenekart s ott levő intelligens közönséget. A községi előjáró háromszor kiált: „Éljen a király!“ melyet a közönség minden egyes tagja lelkesen viszonz. Egy pár „halljuk“ kiáltásra a sörcsarnok szépen kivilágított és felzúzózott erkélyén megjelent Balogh Lajos róm. kath. tanító s az ünnepi szónoklat elmondásához fog. A minden ízében hazafias, igen szép s lelkes hangon elmondott beszédet dörgő s lélekből szóló „Éljen a haza“ kiáltással üdvözölte a nép, a zene a lelkesítő, gyönyörű „Hymnust“ zenélte, melyet a nép levett kalappal, énekszóval, meghatottan kísért. A magyarok jó Istene gyönyörködve nézhetette csillagos trónusából búz népe könnyekre fakasztó, megható ajátosságát s bizonyára „Isten áldd meg a magyart!“ fohászt kegyesen fogadta és meg is hallgatja. A „Hymnus“ elhangzása után „Éljen a haza!“ lelkes kiáltások között példás rendben szétoszlott s a fáklyákból készített máglya még sokáig bevilágosította a tért.

Vasárnap reggel már 4 órakor harangzugas között ébredt fel Verespatak s később szépen visszhangzó taraczkölvések tudatták vele, hogy ma nagy ünnepet ül. Hét órakor a felzúzózott község házába ünnepi ruhába öltözött községi képviselők siettek, hogy a díszgyűlésen részt vegyenek. A magyarok teljes számban összegyűltek. Elnöklő előjáró Jánky Kálmán egy hatásos és hazafias beszéddel nyitotta meg a gyűlést, mely az ő ajánlatára elhatározta a községi pénztárból e nap emlékére szegények, özvegyek és árvák között 50 frtot kiosztani és a millénnium alkalmából 17-én az összes helyi iskolák tanulói részére rendezendő májális költségeit (50 frt) hozadni; az összes ünnepélyességeket a községi jegyzőkönyvben megörökíteni, melylyel a gyűlés bezaratott. A közs. képviselők, notabilitások, bányaigazgatók, birtokosság, bányatisztviselők, tűzoltók, bányamunkások, a kir. bánya tisztí, altisztí és munkás személyzete a piacon gyülekezett össze, a honnan zászlóval, zeneszóval, a „Rákóczy“ lelkesítő hangjai mellett indult el a róm. kath. templomba, a honnan mise bevégezte után (kár, hogy a derék plébános alkalmi beszédét, melyet mindenki dicsért, az idő rövidsége miatt nem hallgathattuk meg) az unit. templomba vonult a menet, a hol az unit. pap egy igen szép, hazafias imát mondott, melynek meghallgatása után az egész közönség (az iskolás gyerekek kivételével, kiknek igen távol lett volna) először a gör. keleti, azután a gr. kath. templomba vonult zeneszóval, nemzeti zászlóval. A menetben résztvett nép számát 3000-re becsültük. A gör. kel. templomban meghallgattuk az izlés rovására, de „nemzeti“ ohajukat kirívóan kimutató kék, sárga, piros egyházi ornatibus öltözött papnak az érsek s a „császárra“ mondott áldását; a gör. kath. templomban a leányok (kik között nagyon sok magyar származású, róm. kath. vallású láttunk) igen szép énekét, a papnak az érsek s a császárra mondott áldását, mindkét helyt a „vak meggyógyításáról“ elolvasott evangélium részét, de a magyar, a jó magyar hazáról, mindnyájunk édes anyjáról egy szó említés sem volt egyik templomban sem, szükségtelenné tartották annak megáldását az Istentől külön kérni. Jól is tették, mert annyi őszinte fohász között egy pár nem szívből jövő az összhangot csak megzavarta volna. Délután egy órakor meglehetősen kimerülve érkezünk haza, ahonnan a kaszinóban rendezett díszbédre siet-

tünk. A magyarság színe-java (egy román se) vett részt ez ebéden. Az első tósztot Imreh főszolgabíró mondta a királyért, utána Incze szolgabíró, a hazáért; Jánky községi bíró a kormányért; Tóth jegyző a főispánért; Incze szolgabíró az alispánért; Jánky bíró a megyei főjegyzőért; Ajtay a fő- és szolgabíróért; Incze szolgabíró az előjáróságért; Jánky bíró Verespatak négy derék férfáért; Ebergényi Mózes, Dregán János, Ajtay János és Moldován Lajosért és még többen többekért. Az ebéd, mely igen pompás volt, a jó zene mellett lelkes hangulatban folyt s a „Hymnus“ el-éneklésevel ért véget, hogy egy része Bokanits György kereskedő és neje Jánky Katalin uriházánál gyűljön össze e szép nap emlékére Jánky Sarolta kisasszony által szépen betanított gyermek színi-előadáson részt venni, a mely igazán igen szépen sikerült s az abban részt vett kis „művészek“ remekeltek s a néző közönségnek egy élvezetes estét szereztek.

Igy és ily módon folyt le nálunk a millenniumi ünnepély, amelyen minden verespataki magyar részt vett s a románok, ha nem is vettek ezen részt (az intelligenciát értve), de legalább az ellen sem tüntettek s így igazán az ünnepély a legfényesebben s a legjobban sikerült.

En pedig egy őszinte szívből jövő:

Eljén a haza!

Kiáltással zárom be hosszúra nyult referádat.

Jánky Kálmán.

Zalathna.

A millennium ünnepélye Zalathnán is nagy fényvel tartatott meg folyó hó 9-én és 10-én. Már a megelőző este nemzeti lobogó-díszben volt a város. Az összes középületeken s nagyon sok magánházon is ott lengett a háromszínű zászló. Román ember házában azonban nem volt egy sem.

9-én délelőtt az állami elemi iskola ezredévi ünnepélye, délután a tanulók ünnepi mulatsága folyt le szép renddel s nagy örömmel. Este ki volt világítva az egész város; fél óráig tartó harangozás az összes templomokban, tűzi játék a Kalvárián jelezte a nagy napot.

10-én kora hajnalban ágyulóvések, egy óra hosszú harangozás mindenik templomban kezdte meg az ünnepet. És azután a hálaadó istentisztelet: 8 órától 9-ig a gör. kel., 9-től 10-ig a gör. kath., 10-től 11-ig a román kath., 11-től 12-ig az ev. ref. templomban. Ez utóbbi helyen már az egész nagy közönség együtt énekelte az ének-karral az „Isten áldd meg a magyart“ és „Hazádnak rendületlenül“-t . . .

Részt vettek az ünnepségben az összes helybeli állami és közigazgatási hivatalok, egyesületek, egyházak, iskolák és társulatok s a nagy közönség megszámlálhatatlan sora.

Az Istentisztelet után a nagy nap öröme nép-ünnepély tartatott, hol lelkesítő szónoklatokat tartott a rendezőség egy-egy előre fölkiért szónoka s hol egy néhány boros és sörös hordó csapra ütve mérték nélkül kinalta magát minden különbség nélkül a jelenlétüknek.

Este ünnepi banquette-re gyűlt össze az intelligencia, sikerült felköszöntőkben éltetve a legelső magyar embert, a királyt, az egyetlen édes magyar hazát és ennek nagy férfait s a mi kis körünkben munkás hazafiakat. (Közelebbről. ha lapunk tere enged, részletesebben emlékezünk meg a szép és nagyszerű ünnepélyről.)

Magyar-Lapád.

Magyar-Lapád község közönsége is lelkesen megülte f. hó 10-én a millennium ünnepét. Az ev. ref. templom- és több házon nemzeti lobogó lengett. Az ünnep főrésze az ev. ref. templomban folyt le, hová felekezeti különbség nélkül gyűlt össze az egész falu népe, s a Hymnus és Szózat éneklése után Bartos, a helyi lelkész derék fiatal káplánja tartott ünnepi beszédet, a nemzet ezer éves életének fényes és sötét jeleneteit oly megkapó vonásokkal rajzolva a közönség elé, hogy annak apraja-nagyja áhitattal hallgatta s a szemekben nem egyszer csillantak fel

a meghatottság könyei Az ünnep emlékére ugyanekkor a templomi Ur-asztalára szép himzésű takarót helyeztek. Az ünnepély után az ev. ref. egyház és a helyi birtokosok adományából az egész falu népét megvendégelték s a közös lakomán mint egy család tagjai ittak áldomást a közös édes anyáért: a Hazáért.

Sárdon.

Hogy mily szelmalom-harcot űz az Urechia, Lukácsiu, Ratiu s a hozzájuk hasonló serege, s a sajtó terén az „Unirea“, nem is említve a „Tribuna“-t: kicsinyben eclatáns példáját mutatta a mai napon tartott ezredévi ünnepély sárdi felekezeti iskolánkban.

Sajnos, ez idő szerint még Sárdon felekezeti iskolák vannak s köztük a miénk. Évről-évre mind többen-többen folyamodnak román polgártársaink közül, gyermekeiknek iskolánkba való felvételére. S én, a helyhez mérten, mindig szívesen felveszem őket.

Igy történt az idén is; feles számú román gyermeket vettünk fel iskolánkba, akikkel szegyet nem is vallottunk, mert a tapintatos vezetés és tanítás mellett kötelességüknek megfelelnek.

De ami e tudósítás előidézője, az csakugyan meglepő és nem várt volt a román gyermekek részéről; mert midőn megtudták, hogy e hó 9-én ünnepeljük az ezredévi ünnepet, elsőik voltak, kik lelkesültek az ünnep iránt, annyira, hogy a tanítónak magyar gyermektől kellett elvenni a magyar hazát és nemzetet dicsőítő szavalmányt s román gyermekeknek átadni, hogy a gyermekek között szent legyen a béke.

S midőn felvirradt a nagy nap, e hó 9-ike, s én bemeüttem az iskolába, imával megkezdni az ünnepet, valóban meglepő látvány tárult fel előttem — nem is említve a mi gyermekeinket: a román gyermekek mind magyar nemzeti szalaggal s csokorral ékesítve, örömtől lelkesülten ültek padjaikban.

Az ünnepély lefolyásáról csak annyit kívánok írni, hogy a legszebb rendben folyt le tanító atyánkfia ügybuzgó eljárása mellett, mikor is a „Himnusz“ és a „Szózat“ román gyermekeink ajkairól épp oly üdén és hazafiasan zengett, mint az én kálvinista papi gyermekeim ajkairól.

Azt hiszem, hogy az iskolánkba járó román gyermekek szülői, kik között birtokos és honoratior is van, nem fognak vádolni sem engem, sem tanító atyámfiát presszióval.

Nos hát, így levén a dolog, a tudósításon első soraiban említett személyeknek és sajtó-organumoknak csak azt akarom — ez égi szózatot — szándékosan megkurított memoriájukba felidézni: „nehéz az őszton ellen rugódozni.“

Térjenek ők is a jó utra, mint ártatlan gyermekeik közül a jól vezetettek jó uton járnak, mert hiszen itt van „az időnek teljessége.“

Ugy legyen!!!

Dr. Kovács Ödön halálának évfordulója.

Ma egy éve gyászlobogók lengtek szerte a városon. Jelezték azt a megdöbbenést és lehangoltságot, mely a nagy férfi halálát követte mindazok lelkében, kik a közügyek iránt érdeklődni szoktak s a szellemi nagyság kritériumait felismerni és méltányolni tudják.

Nagy vesztesége volt az intézmények egész sorozatának. Mindenütt tisztelték vezérlő szellemét és szívesen elfogadták

utmutatásait. De sehol sem volt akkora a veszteség, mint a theol. tudományok és a papnevelés terén, melyekre 25 éves nyilvános működése alatt élete legjobb erőit fordította.

És nem sikertelenül. Az a kitüntetés, mely őt jubileuma alkalmával érte, tanítványainak képzettsége és hozzá való ragaszkodása, az általános tisztelet, mely őt mindenütt körülvette, az enyedi theol. akadémiának fénykora: mind az ő dicsőségét hirdette.

Nagy volt a gyász tehát, melynek fájó emléke most is sajog a lelkünkben.

Látjuk a tanítványok elhagyott seregét, kik karjukon viszik utolsó útjára szeretett mesterüket. Látjuk a messze vidékekről összesereglett nagy tömeget, mely őt a temetőbe kísérte. És halljuk a fájdalom és szeretet szavait, melyekkel tanártársai nevében Lázár István búszuk a megboldogultól:

„Drága Halottunk! Kedves Barátunk! Súlyosan nehezült ránk a sors keze megint, hogy tégedet is el kellett vesztenünk; tégedet, a mi jogos büszkeségünket és messzire hangzó dicsőségünket.

Ki tudná ma veszteségünk egész nagyságát átgondolni s elmondani?

Hiszen ha mi a tudomány és nevelés munkásai vagyunk: akkor te példaképünk voltál tudásod és bölcseséged nagyságával, megfontolással erejével. Hiszen ha mi kötelességet teljesítettünk: akkor te vezérünk voltál a hűség és pietas utjának megjelölésével. Hiszen ha mi harcosok vagyunk: akkor te hős voltál, kinek csodálatos akarata és buzgalma meg tudta edzeni a lázban sorvadó test gyengeségét, hogy utolsó utadaldal is, utolsó szavaiddal is az eszmét szolgáljad, melynek 25 éven át oszlopa voltál. Én Istenem! ki tudná a mi veszteségünket egész nagyságában elmondani?

Felemészttette erőidet az emberfeletti munka, melyre az eszmié kultusza ösztönzött; megörölték a nyilvános élet küzdelmei, melyekben mint előharcos munkáltad hazád és egyházad nemes céljait. Vagy talán sejtéd, hogy napod rövid leszen, azért igyekeztél tenni oly sokat és fáradságosat. Fél idő alatt egész élet harcát küzdödted át, midőn munkás fegyvered, dicsőséges tollad kihullott kezeidből. Kiapadt a szellemi erő forrása, mely tekintélyt parancsolt mindenfelé; bölcseséged ígéi nem hangoznak többé; — és a te nagyszíved, ez az emberszerető nagy szíved, melyben helyet talált mindaz, aki támogatásra és részvételre szorult; helyt találtak barátid árvái, kiket melegen érző kebeledre szoritottál, ez a te nagy szíved is megszűnt dobogni mindörökre.

Ti mindnyájan, akiket a szeretet valamely köteleke csatolt hozzá, ne fojtátok el fájdalmatokat Hadd folyjanak könyeitek, hadd fájjanak szíveitek! Bizony mondom nektek, nincsen annyi könye a ti szemeteknek, mennyi méltóan hirdetné veszteségeteket!

Majd akkor, ha ügyeitek intézésében nehéz kérdések állanak előttetek s ti nem találjátok meg a kibontakozás leghelyesebb útját; majd akkor, ha sorstok önző, rideg emberek közé vezet s nem lesz részvevő lélek, aki szeretetével vigasztalna, vigasztalásával bátori-

tana s bátorításával felemelne benneteket: majd akkor tudjátok meg igazán, ki volt ti néktek Kovacs Ödön.

Hogy is lehetne veszteségünket szóval elmondani!

Mi nem is csak téged gyászolunk, elköltözött jó barátunk! Te kifáradtál, pihenni akarsz; azért hoztunk ide, hol az alma mater vetett ágyat hűséges gyermekének. Te a küzdelemben győztél, mert az eszmék harcában megdicsőültél. Te magad is az utolsó órát a böles és emelkedett lélek nyugalomával vártad és fogadtad; hisz magaddal viszed azt, ami legszebb az ember lelkében megteremhet; az utolsó óráig híven teljesített kötelesség önértetét. S mi, akik még itt maradtunk, megadjuk neked, ami legkevesebbet megadhatunk: a jó emlékezet örökkévalóságát. Ami ezután következik, az te reád a küzdelem vége, több ennél; az a boldogság, melyet szent hitünk szerint az Örök Eszme szemléletében élveznek, kik azt forró vágyakozással keresték.

Mi tehát nem annyira téged gyászolunk, mint utánaad sírunk az elhagyottság, a vigasztalanság éjszakájában.

A szeretet lelke lebegjen a te drága hamvaid fölött! Legyen alvásod csendes és boldog! Álmodj a te szeretett iskolád jövőd nagyságáról! Vajha ne csak álom legyen az te nélkülöd! Álmodj egy oly korszakot, mely vetélkedést csak abban ismer, hogy ki tegyen többet, jobbat és nemesebbet. Álmodd e földre a békesség isten-országát, mert tudom, hogy akkor, ezen álom alatt, a te lelked valóban boldog lesz.

Mi pedig, akik téged szerettünk, szeretni fogunk ezentúl is. Eljövünk hozzád gyakran, hogy meglátogassunk; hisz annyira megszoktuk vezérő szellemed előttünk járását, nagy lelkednek utmutatását, szerető szívednek a mi bajainkban való részvételét. Eljövünk hozzád meghallgatni a te sugallásaidat; talán a sírodon nyitó virág illatából, talán az alkonyi szellő melleg fuvalmából, talán a fölöttünk ragyogó csillag reszketéséből kiolvashatjuk a te álmaidat!

Eljövünk lassankint mi is, hogy veled maradjunk; hisz úgy sietünk eltemetni egymást! Eljövünk . . . ide . . . te hozzád . . . együtt álmodni veled az élet küzdelmének gyarlóságait s a békés nyugalom boldogságát.

A viszontlátásig, jó barátunk, Isten veled!

A Bethlen-kollégium előjárósága és ifjusága ma emlékünnepet ül s részletes emlékbeszédben méltatja a boldogult tanár érdemeit, kinek nevevet a kollégium huszonöt éves viharos története szoros kapcsolatban van. Áldás emlékére!

Levelezés.

Verespatak, 1896 május 7.

Mig a megyék, városok és egyes községek ezen ezredéves év alatt többnyire mind a fölött tanácskoznak, miképpen kell ez örökké emlékeztetes évet nemmel ünnepélyesebbé tenni, miképpen lehessen a nép szíveben emléket megörökíteni: addig Verespatak képviselőtestülete, mindeme szorgoskodása közepett, millennárius ünnepségére a jótékonykoszörűjét is igyekezett rá tenni.

Ugyanis mai napon tartott gyűlésében az 1895. évi számadásokat felülvizsgálván, oly szép eredményt talált, mely rákényszerítette, hogy a pénztárkezelésért teljes elismerését nyilvánítsa. Azonban nemes gondolkodása, mely felelni nem tud, ez idén is élénk emlékezetébe hozta ama több éven át szerzett tapasztalatát, melylyel arról győződött meg mindig, hogy mióta Janky Kálmán mint előjáró és Tóth Kálmán mint jegyző kezeli az általuk defícitál avett közsegi pénztárt, folytonos javulás, a bevételek fokozatos emelkedése igazolja évenként nevezett előjárók lelkiismeretes, buzgó ügykezelését. Daczára az időnkénti nagy befektetéseknek s előre nem látott nagy kiadásoknak még 4000 frtos ingatlan is vásztrólatott. A mult 1895-ik évi számadás szintén 5151 frt 85 kr bevétellel zárott le.

Ezeknek méltanylása Moldován Lajos gyógyszerész ur ajkaira azon indítványt adta, miszerint tekintettel nevezett előjáróknak a pénztár kezelése körül éveken át teljesített ily lelkiismeretes, ügybuzgó munkásságukra, némi elismerésül szavazzon meg a képviselőtestület egyik-egyiknek millenniumi jutalmul 150—150 frtot, hogy ők is ennek segélyével a millenniumi kiállítás megújhessék, mire szerény jövedelmük miatt egyébként nem is gondolhatnák. A mindenkör fennen gondolkozó képviselőtestület ezen indítványt egyhanguan elfogadta. Hogy is ne fogadta volna el? Hisz úgy Janky Kálmánnak, mint Tóth Kálmánnak a pénztár kezelésén kívül is bokros érdemeik vannak közsegiink közigazgatási és rendtartási ügyeiben.

Janky Kálmán, mint fáradhatlan, ügybuzgó, igazságszerető előjáró, Tóth Kálmán, mint szorgalmas, munkászerető jegyző, birják a közsegi osztatlan bizalmát és szeretetét. Már ezek után is kiérdemelték volna a jelzett elismerő jutalmazást, melynek kegyes jóváhagyását a nemes vármegyétől is kérés szívevel reméljük.

F. hó 10-én tartandó millennárius ünnepségekre itt is nagyban készülünk kivilágítás, zászlók lengése, ágyudörgések, népszónoklatok stb. lelkesítő eszközökkel, melyekről azonban annak idején avatottabb toll bővebben fog referálni.

Sneff József,
plébános.

Vegyes hírek.

— **Lapunk csütörtöki száma** az öszszetörődött millenniumi ünnepségek miatt maradt ki; annál inkább reméljük azonban tisztelt olvasó közönségünk szives elnézését, mert mai számunkat a szokottnál nagyobb terjedelemben adjuk és az fölöleli az összes ünnepélyek lefolyását.

— **Banket.** A sétatér fedett táncz helyiségében 200 terítékű asztalnál foglaltak helyet főispánunk szives meghívására az ünneplő vendégek. A hangulat az ünnephez méltóan emelkedett volt s a tósztozók mindenike az ezredév nagy tanulságainak hatása alatt állva, igazi lelkesedéssel szólt. A köszöntők a következők voltak. Ő Felsege a királyra: Zeyk Dániel főispán. A hazára: Csató János alispán. A kormányra: Zeyk Gábor. A főispánra: Török Bertalan. A vármegye közönségére: Kemény Géza br. A hadsereg és honvédségre: Kovács Gyula. Alispánra: Zeyk József br. Az országgyűlési képviselőkre: Bethlen Sándor gr. A vármegye tisztikarára: Kemény Endre br. Török Bertalanra: Lázár István. A négy városra: Zlamál Agost. Egyházak és lelkesekre: Dr. Ebergényi Sándor. Törvénykezési és kormányzati hatóságokra: Váró Ferencz. Autonomikus közegekre: Török Bertalan. Igen ha affias tósztot mondott Leister

Mihály bervei luth. tanító és Rusz Illés gör. vallásu lelkész, mit lelkes ovációkkal fogadott a hallgatóság. Reinbold Olivér pénzügyigazgató szép beszédben vázolván a pénzügyi igazgatás fejlődését, Zeyk főispánra emelte poharát. A társaság a kedélyes ebéd után este 7 óra felé oszlott szét.

— **Millenniumi alapítvány.** A nagyenyedi ref. theol. akadémia önképzőköre május hó 10-én d. u. 2 órakor tartott „diszgyűlésen” az országos ünnepélyek alkalmából, a szeretet vallását követve, a dícsőösök iránt ezert halaját es kegyeletét egy 600 koronás „Millenniumi alapítvány”-nyal örököltette meg, melynek kamatai, csak ha a tőke ezer koronára nő, utalandók ki a Bethlen-fótanoda mt. előjárósága által erre érdemesnek itelt kifogástalan magaviseletű és jó tanuló pap fiúnak. A gyűlés ut. Jancsó Sándor felügyelő tanárnak a nemes keblű theol. ifjakhoz intézett lelkes, szép beszédének előjenzése közt oszlott szét. (y. y.)

— **A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium** méltóságos előjáróságának határozatából néhány dr. Kovács Ödön és Berde Sándor theol. akadémiai tanárok emlékére 1896. május hó 17-én délelőtt 10 órakor tartandó ünnepély programja: 1. „Könnyes szemmel megjelentünk.” Énekl. a theol. dalkar. 2. Emlékbeszéd dr. Kovács Ödön felett. Tartja Makkai Domokos főgimn. tanár. 3. „Körmör gondok borongnak át.” Énekl. a theol. dalkar. 4. Emlékbeszéd Berde Sándor felett. Tartja Jancsó Sándor theol. tanár. 5. Gyászinduló. Előadja a főisk. zenekar. Az emlékünnepele végével a theologiai Önképző-kör dr. Kovács Ödön halálának évfordulója alkalmából kivonul a sírhoz. Az önképzőkör kegyeletes ünnepének programja: 1. XC. Zsolt. 2-ik verse — a gyülekezet által. 2. Ima. Tartja Fülöp Kálmán IV. theol. 3. Emlékbeszéd. Tartja Nagy Mihály IV theol. 4. Ének — a theol. dalkar által. 5. Óda. Irta Hegyi Péter III. theol., szavalja Máthé Samu I. theol. 6. Gyászinduló a főisk. zenekar által.

— **Majálist** rendez f. hó 25-én pünkösöd másod napján a polgári kaszinó, könyvtára javára, a sétatéren. A tervezett mulatság létrehozásán száztagu rendező bizottság fáradozik Kovács Gyula és Reinbold Olivér elnöklote alatt és az érdeklődés iránta már is nagy.

— **Halálos szerencsétlenség.** Szabó György vajdaszentiványi lakos rutajost a marosszentkirályi kikötő előtt a kikötő rud oly szerencsétlenül érte, hogy rövid kioldás után a nagyenyedi kórházban eihalt. A szerencsétlen embert, kit idegenben ért ily szerencsétlen halál, neje es három kiskoru gyermeke siratja.

— **Lopás.** A városunkban f. hó 5-én tartott barom-vásár lezajlása után Kiss Áron bágyoni gazda-ember betert egy sátorba annak öröme, hogy a vásárra hajtott jószágait eladta, s esendesen megszátozni kezdett, annyira, hogy az ital megártott s kátyus fővel lefeküdt a szekere aljába, nem gondolva arra, hogy nála 140 fit penz van. Bizonyosan valami jó madár, ki annak tudatában volt, hogy nevezett embernek a zsebében meglebetős nagy summa penz van, megleste és alvás-közben kivágta a zsebet es ellopta a 140 frt keszpenzt. A meglóptott gazda-ember, mikor reggel fölkel, csak akkor vette észre, hogy meglóptak. Rögtön jelentést tett a re. dőrségnel, hol a nyomozatott azonnal bevezették, valamint a csendőrség is mozgósítva lett, azonban még a tettes nem került elé.

— **Aki holtá után is szerencsétlen.** Fel-Enyed községében élt egy hülye ember, kit az egész község Csoka Juonnak nevezett. Egyik napról a másikra magát csak a jó szívt emberek adakozása által tartotta fenn

a hülye ember. E hó 5-én azonban a jótévő halál magához vette. De a halála, illetőleg a temetése is szerencsétlen volt. Ugyanis a görög katolikus vallás szerint a harangozásokor a halottnak egy égő gyertyát tesznek a kezébe s addig, míg a harang el nem némul, a gyertya folytonosan ég. E vallási szertartást a Csoka Juon jó emberei is betartották. Mikor a harangot meghúzták, a halottnak gyertyát tettek a kezébe; ezzel a gyászoló közönség a mellékszobába ment, hogy az ugynevezett sirtást bevégezze. Ez alatt a halott szemfedője az égő gyertyától lángba borult és a halott meggyúlt s mikorra a gyászoló közönség észrevette a tüzet, a halott félig megégett. A gyászoló közönség megrémülve rohant be a szobába s még mielőtt a ház is meggyúlt volna, a tüzet eloltották.

— **A pöstyéni fürdő** legutóbbi névjegyzéke 247 vendéget mutatott fel. A tartósan szép időjárás — mint lapunknak írják — állandóan sok embert vonz a fürdőbe, amelynek immár egészen nyári jellege van.

— **Kerékpározó kosztüm nők részére.** Míg a biciklizés sportja olyan nagy elterjedtségnek örvend a nők körében is, szükségessé vált a szoknya reformja, mely a kerékpározásra nem alkalmas. Mint-hogy a nadrágot a nők nem szeretik és nem is áll jól nekik, feltalálták az ugynevezett osztott szoknyát, melynek legalkalmasabb formája az, mely hátul nyílik szét és mindkét lábszárát, éppúgy, mint a nadrág, külön fogja körül. Az ilyen osztott szoknya akár a kerékpáron ül az illető hölgy, akár szabadon mozog, szakasztott úgy néz ki, mint a közönséges szoknya és ez az, amire a hölgyek legnagyobb súlyt fektetnek. A szoknya belsejében széles bugyogó van, mely az alsó nadrágot fölszegecsé teszi, úgy, hogy ez az öltözködés szoknyát és nadrágot egyesít magában, melyet pusztá testre, az ing fölé lehet minden fáradság nélkül felhuzni.

— **Csodaszülött.** New-Orleansból érkezik telegrammban a következő hír: Az itteni egyetemnek orvostudományi kara Selmából, Alabama államból, egy természeti csodát hozatott ide megvizsgálás végett. E csodának bizonyára az egész világon nincsen párja. Valóságos szörny-szülött, félig ember, félig disznó. A vizsgálat kiderítette, hogy a csodaszülöttnak emberi szive van, de tüdije nincs emberi módra megalkotva. Arcsontjai nincsenek, száznál több fog van, térdének és bokájának kettős ízületei vannak; feje háromszor olyan hosszú, mint emberi fej lenni szokott; füle, mely hátul a nyakon ül, valóságos disznófül. Kezéből és lábából paták nyúlnak ki; ujjnak nyoma sincsen. Ez a furcsa teremtmény négy éves, még eddig egy szót sem beszélt, csak röfögéshez hasonló hangokat hallat. Csak oly táplálékot fogad el, melyet anyja előbb megragott; de ember módjára egyenesen jár. A gyermek szülői jó módu, tisztességes fehér emberek.

— **Nem remélt szerencse.** Rövid pár nap előtt még Heintze Károly, a magyar osztálysorsjáték fő-elárusítójának felhívása, hogy február 5-től 8-ig megtartott húzás alkalmával a 20.000 koronát nyert sorsjegy tulajdonosa a nyeremény feivétele végett jelentkezék, eredménytelen volt. Végre e hó 3-án a hód-mező-vásárhelyi K. P. a fenti irodában bemutatta 29471. számú sorsjegyet és a 20.000 koronányi csinos összeget föl-

vette. Nagy örömmel sietett a polgármesteri hivatalba, ahol a fővárosi szegényeknek 100 koronát és az árvaleányok számára pedig, kik szerencse-számát húzták ki, 20 koronát tett le. Az osztály-sorsjáték igazgatósága közli velünk, hogy a húzás tartama alatt május 12—28-ig hivatalos napi-jegyzéket bocsát ki és azokat az összes budapesti és vidéki árusítóknak az érdekeltek számára betekintés végett megküldi. Miután a főhúzás 17 napig tart, ezen berendezés által alkalma van a közönségnek nyertes sorsjegyét az elárusítónál egy még a szerencse-kerékben levő számért kicserélhetni és ily módon részesülhet még azon nagy esélyekben, melyeket a millenniumi kiállítás milliós sorsjátéka nyújt.

Közgazdaság.

Ágyszegély. Sűrű árnyékban fekvő kertágyak vagy utak beszegélyezésére kitűnő az *Asarum europaeum*. A vízszintesen fekvő gyökértöveket 5 czm. mély barázdákba fektetjük és jól locsoljuk. Ez az egész munka, mit ez igénytelen növény megkíván; kivés idő múlva örökzöld, fénylő levelei sűrű sánczokat képeznek, melyeket semmiféle rovar sem lep meg. Mivel e növény nem kuszlik és csak igen rövid évi-hajtásokat fejleszt, azért hosszú időre még a nyelés is szükségtelen. Oly helyeken is tenyészik, hol egyéb növények a sűrű árnyék következtében elpusztulnak.

A szőlőtörköly mint takarmány.

Deherain, párisi tanár, nem rég a francia tudományos akadémiának jelentést tett a szőlőtörköly felhasználásáról. Eddigelé meglehetősen az a vélemény volt, hogy a szőlőtörköly nem alkalmas takarmánynak, és a legtöbb esetben trágyadombra szokták hányni, ámbar a közbevetőleg legyen mondva — Magyarországnak déli vidékein ahol a baromfitenyésztés, mint tudjuk, nagy lendülettel üzetik, a derék párasztasszonyok fel szokták a szőlőtörkölyt használni a baromfiak etetésénél. Ha a törkölyre eresztjük a bort, azáltal nem sokat változik takarmányértékében, amennyiben erjesztés előtt a törkölyben van légegytartalma anyag 4·28%, zsír 1·01%, és kivonatanyag 19·06, alkohol 6·5%, víz 57·20%; a felhasználás után pedig, ha pálinkát is egerünk belőle, akkor a légtartalma anyag 4·16%, zsír 0·01 és a kivonatanyag 17·86%, a szesznek semmi nyoma, a víz 63·70%, tehát majdnem az összes tápanyagok a törkölyben visszamaradnak, — csakis a borszerű íz, melylyel a törköly birt, tűnik el. Hogy a törkölyt használhassuk a takarmányozásra, konzerválni kell a következő módon. Halomba kell helyezni és 5 százalékos sóval beszórni. Ez ugyan nem szükséges a konzerváláshoz, de jó ízt ad a törkölynek. Ha a törkölyt ekként jól betiporjuk kádakba, az egész télen át igen jól használhatjuk fel a juhoknak a takarmányozására, és ha szénával keverve etetjük, a juhok minden baj nélkül szívesen eszik, és pedig képes naponként darabja 4 kg-ot megenni, hogyha a legelőre járnak ki. Az útekedésre és bárányozásra a törkölynek semmi hátrányos befolyása nincsen. Deherain azt állítja, hogy a tyukok, a melyeket szőlőmagvakkal etetnek, megszűnnek tojni.

— **Az új borok háziasításának** most van a legalkalmasabb ideje. Tavasz nyíltával, midőn a pinczék levegője is melegebbé válik, az új borok vegyi átalakulásokon mennek

át, míg megmaradt felesleges cukortartalmuk szeszszé alakul át, fehérnyéjük legnagyobb része kicsapódik, szóval beáll az utóerjedés; s ily állapotban a háziasított borok tulajdonságai teljesen egymásba olvadnak s a bor önálló jelleget vesz fel. A borok szeszszése ugyancsak ez időben teljesíthető a legezészerűbben, mert ily kémiai átalakulások közben a borba tett szesz leghamarabb veszíti el nyers szesz ízét.

Amerikai szőlő vesszeinek összehasonlása ellen.

A vesszót rendelőknek szolgáljon utbaigazításul, amit itt közlünk: Ha gyanújok van, hogy a vett vesszők nem azonosak a megrendelttel, akkor legyenek figyelemmel az egyes vesszők sajátosságaira: A riparia fája nagyon hajlékony, — színe és árnyalata nagyon változó, a büttyök-közök egymástól távol esnek. Leggyakrabban szokott elkeverve lenni a *Sonolissal*, ennek azonban sokkal szürkébb a fája és a büttyök táján hamvas gyapjas — a mi a *Ripariánál* sohasem fordul elő; a büttyökök sokkal sötétebbek, mint a büttyök-közök. A *Rupestris* vesszeje vastag, szilárd, nem hajlékony, a kéreg ráncos, színe változó s hosszas, élenken szembeütő barázdák vonulnak rajta végig. A *Berlandieri* vesszeje szürkés, — a vessző metszlapja se nem kerek, se nem elliptikus, hanem szögletes, könnyű összetéveszteni a *Cinereával*; a különbség köztük az, hogy a *Berlandieri* vesszején gyapjas szőrözlet van, a *Cinereán* azonban a szőrözlet merev. A *Clinton*, *Taylor* vesszeinek metszlapja elliptikus; biztos ismertető jelük az, hogy legalább 3 egymás mellett levő büttyökön kacsai vannak. Ami a kacsokat illeti, a *Riparia* és minden egyéb a *Labrusca* csoporthoz tartozó fajtán kívül a kacsok következőleg vannak elhelyezve: 2 kacsos büttyök váltakozik a kacs nélküli büttyökkel és így tovább... A *Labrusca* csoporthoz tartozók s keresztezései is, u. m. *Clinton*, *Taylor*, *Othello*, *Noah*, *Vialla*, *Elvira* stbnél mindig 3—8 egymás mellett levő büttyök van ellátva kacsokkal, az utána következő büttyök-csoport pedig kacs nélkül. Ez a megkülönböztető jel biztos a *Ripariára* nézve, amelyet pedig a *Labrusca* csoportokhoz tartozó fajták vesszeivel nagyon könnyű összehasonlítani.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyed.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színes 35 krajczártól 14 ffr 65 krig méterenkint — sima, esikős, kockázott mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb., a megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G.** (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. — Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (1)

Egy hold kaszálható 3 éves luczernás egy évre

haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium főgimnáziuma részére építendő **torna-csarnok** építésének felvállalása végett **f. május hó 27-én d. e. 11** órakor a kollégium jogügyi és jószágigazgatósági irodájában nyilvános **árlejtés** tűztetik ki.

Kikiáltási ár 12769 frt 40 kr, melynek **5%** a az árlejtés megkezdése előtt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban bantpénzképpen leteendő. Zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árlejtés megkezdése előtt a fennirt bantpénzzel felszerelve a jogügyi és jószágigazgatósághoz benyújtandók.

Az építés legkésőbb folyó 1896. évi június hó 25-én a vállalkozónak át fog adatni; vállalkozó tartozik ugyanezen év augusztus 25-ig az épület külső munkálatait tökéletesen befejezni és az egész épületet 1896. szeptember 25-én teljesen készen átadni.

A tervrajzok, valamint a részletes árlejtési feltételek a főiskola jogügyi és jószágigazgatósági irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Nagy-Enyed, 1896. május 14.

A Bethlen-főiskola
jogügyi és jószágigazgatósága.

714 1-2

296—1896. bv. sz.

Árverési hirdetmény.

Atulirt kiküldött bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíróság 5067—895. számú végzése által Moskovits S. czég végrehajtató javára m-lapádi Margitay József, fugadi Kálmán Juon és szászujfalusi Rád Mihály ellen 950 frt tőke, ennek kamatai és egyéb törvényes járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és Margitay Józsefnél 6 lo, egy négy löerejű cséplőgép, rosta, 30 véka buza, 3 boglya széna, malom-gőzkazán 934 frt becsérték. Szászujfaluban Rád Mihálynál 2 boglya széna, 1 boglya lóher, búkköny, 1 ökörszeker, szalma, törökbuza-morzsoló gép 335 frt becsértékből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2068—1896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis M-Lapádon Margitay József alp res lakasan és a malom-gőzkazán helyén 1896. május 27-én d. e. 10 óra, Rád Mihály alperes lakasan Szász-Ujfaluban leendő eszközzésére 1896. évi május hó 28-ik napjának d. e. 9 órája batáridőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőknek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elarverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX.

t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiízetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. május hó 4 napján.

Gajzágó Simon,
kir. bir. végrehajtó.

000. 1-1

2312—1896. tkv.

Hirdetmény.

Magyar-Sülya község telekkönyvi tagosítás folytán az 1889. évi 2579. sz. szabályrendeletet képest átalakítatik és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. sz. az 1889. XXXVIII. t. cz. 5. 6. és 7. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szívesen nyilatkoztassa, mert különben jogait ezen uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is esznek.

4. Azok, kiknek javára már tényleg megszűnt kövételre vonatkozó zalog vagy megszűnt egyes jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyazintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törleszi engedély nyilatkoztassa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenségetben a bélyegmentesség kedvezményétől esznek.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.
Nagy-Enyed, 1896. május 11-én.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. jbró.

713 1-3

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az
ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben

csakis, mint eddig, ezentulis

Eszéken, felsőváros

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes

bőrtisztatálanságokat biztosan eltávolít.

1 tégyel valódi Spitzer-kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóvíz	40 kr.
1 darab valódi Salvator-szappan	50 kr.
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben 50 kr és 1 frt.	
1 tégyel kézpaszta	60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva, és kéretik a t. közönség csakis **Dienes** féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

8-16

Az Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság

Maros-Vásárhelyt

1896. július hó 1-én kezdi meg üzleti működését.

Előjegyzéseket és bejelentéseket jelzőlog és más kölcsönökre azonban már addig is elfogad

az igazgatóság.

708 2-6